

4.
VÁLLALKOZÁSFEJLESZTÉSI
PROGRAM

4. VÁLLALKOZÁSFEJLESZTÉSI PROGRAM

Az Új Széchenyi Terv Vállalkozásfejlesztési Programja

- ▶ Az előrelépés programja, mert támogatja a jövőben beruházni kívánó hazai vállalkozásokat, hogy fejleszteni és fejlődni tudjanak.
- ▶ A szövetségkötés programja, mert segíti a vállalkozók és a kormányzat, a vállalkozások és a települési önkormányzatok, az egyetemek és a civil szervezetek közötti kreatív, értékteremtő együttműködések létrejöttét.
- ▶ Az európai lehetőségek megnyitásának programja, mert az uniós és a hazai fejlesztési forrásokat a legszélesebb vállalkozói kör számára nyitja meg.
- ▶ A múltbeli hibák kiigazításának programja, mert gátat vet a bürokrácia túlburjánzásának, megszünteti a nem megfelelő megalapozottságú fejlesztési konstrukciókat.
- ▶ A vállalkozói becsület helyreállításának programja, mert megbízik a vállalkozókban, és arra épít, hogy a fejlesztési támogatásokat jó célokra fordítják.
- ▶ A tehetség kibontakozásának programja, mert segíti a képzett és tapasztalt fiataljaink vállalkozóvá válását.
- ▶ Magyarország gazdaságszervező szerepének megerősítési programja, mert támogatja a magyarországi székhelyű, Kárpát-medencei és európai gazdasági hálózatok kialakítását.

Közös kockázat, közös siker

Az Új Széchenyi Terv Vállalkozásfejlesztési Programja a kormány és a vállalkozások közös vállalkozása. A program célja megerősíteni a szövetséget a vállalkozókkal és támogatni közös céljaikat az alábbi alapelvek szerint:

- ▶ A program nem segítyt, hanem szövetséget ajánl a vállalkozásoknak;
- ▶ A kormány támogatja a vállalkozások céljait, hogy előre tudjanak lépni;
- ▶ Az együttműködéshez egyszerű, kiszámítható adminisztrációt és egységes szabályokat kell meghatározni:
 - Egységes, nem változtatandó szabályok szükségesek a jogbiztonság, tervezhetőség biztosítása érdekében;
 - A bürokrácia burjánzásának csökkentése érdekében, ha egy feladatra lehet alkalmazni egy már kialakult, a vállalkozások által is megszokott intézményt, akkor ne állítsanak fel helyette újabbat;

- Eredményorientált, indikátor alapú elszámolási rendszer szükséges – átalány alapú támogatások alkalmazása, szerződéses szemlélet –, ne csak a kiválasztásnál, de a beszámolásnál is a vállalt feladat legyen az „elszámolás” alapja;
- Minden, a vállalkozásokkal közös támogatási forrást egységes alapelv szerint kell alkalmazni;
- A vállalkozókra nem terhelhetők át a kormányzati politikai szereposztások megismerésének és átlátásának költségei.

A vállalkozáspolitikai eszközei egymást támogatják

Az uniós források hatékonyabb és eredményesebb felhasználása csak egy eszköz a vállalkozásfejlesztés céljainak elérésére, de ez az eszköz összhangban áll a többi kormányzati eszköz céljaival.

Egyrészt hitelessé és érthetővé teszi a kormányzati szándékot a kevésbé látványos, de hosszabb távon nagyobb hatást elérni képes szabályozási és adórendszeri változtatásokban. Ennek érdekében a támogatási rendszer átalakításával a közös célokat, így a foglalkoztatás bővítését szolgálja, az adminisztráció egyszerűsítését magára nézve is alkalmazza, a kiszámíthatóságot, a tervezhetőséget és a jogbiztonságot helyezi előtérbe, és a kijelölt célokon belül versenysemleges és átlátható rendszert ad, egyúttal mutatja a kormányzat azon elkötelezettségét, hogy a közpénzekkel való céltalan pazarlás helyett azok ésszerű felhasználását kívánja megvalósítani. Másrészt közvetlenül is támogatja a többi kormányzati eszközt a vállalkozási környezet javítása érdekében, így segíti a szabályozási feladatokat hatékonyan ellátó intézmények létrejöttét, és megerősíti a vállalkozás indításához és működtetéséhez kedvező társadalmi normákat biztosító intézményeket.

HELYZETKÉP

Mit kívánnak a hazai kkv-k

Mi kell ahhoz, hogy a magyar kisvállalkozók sikeresek legyenek? Hogyan teremthetnek több százezer új munkahelyet? Lesz-e kicsiből induló magyar világcég? A mikro-, kis- és középvállalkozások gondjainak nagy része csak komplex gazdasági, szabályozási, oktatási, intézményi reformok és infrastrukturális intézkedések révén oldható meg. A vállalkozásfejlesztésnek a nemzeti célok megvalósítására kell épülnie, azaz a vállalkozói mentalitás és kultúra terjesztésével, és a hazai tőkefelhalmozás elősegítésével előmozdítja az ország polgárosodását, serkenti a munkahelyteremtés lehetőségeit, és növeli a munkaerő iránti keresletet elsősorban a magyar mikro-, kis- és közepes vállalkozásokban.

Stabilitás és kiszámíthatóság

Az elmúlt másfél évtizedben a magyar gazdasági környezet az állandó forrongás, átalakulás állapotában volt. A hazai üzleti élet szereplői azt várták, hogy az Európai Unióhoz történt csatlakozás után ez a bizonytalanság csökken, de éppen ellenkezőleg: 2004–2005-ben még a maradék stabilitás és kiszámíthatóság is eltűnt a magyar gazdaságpolitikából. A hazai üzleti élet szereplőinek szüksége van arra, hogy középtávon stabil és kiszámítható legyen az állam működése Magyarországon.

Világos gazdaságpolitikai célok és eszközök, stabil adó- és járulékrendszer, szabályozók és támogatási rendszerek szükségesek. A kiszámíthatatlanság minden vállalkozást sújt, de a kisvállalkozókat sújtja a legerősebben, mert nincs működési tartalékuk, szemben a nagyokkal. Alapvetően változtatni kell a magyar állam működésén: stabil és kiszámítható üzleti környezetre van szükség. Ennek alapfeltétele egy átlátható társadalmi, gazdasági megállapodás keretében kialakított, vállalkozást támogató szabályozási környezet megteremtése.

A bürokrácia csökkentése

A mai állami bürokrácia és adminisztráció gúzsba köti a hazai vállalkozásokat, mert számukra aránytalan terhet jelent minden értelmetlen állami előírás és kötelezettség. A bürokratikus terhek csökkentése egyúttal kijelöli a szükséges adminisztrációs létszámot is, hiszen kevesebb hivatali ügyhöz kevesebb alkalmazottra van szükség. Ez közvetlenül az államháztartás számára tetemes megtakarítást jelent. Közvetve pedig ismét a vállalkozások számára jelent előnyt, mert ha az állam kevesebbet költ bürokráciára, akkor kevesebb adóbevételre lesz szüksége, kevesebb lesz az elvonás, és így több forrás maradhat a vállalkozásoknál.

Nemzetközi felmérések szerint Magyarországon a vállalkozások adminisztrációs költségei kétszer nagyobbak, mint az egyszerű adminisztrációval működő országok vállalataié, és az ügyintézés időigénye is átlagosan kétszer hosszabb. Ez láthatatlan, de valódi versenyhátrányt jelent a hazai üzleti élet szereplői számára a többi EU-tagállamhoz, illetve a globális versenytársak üzleti szereplőihöz képest. A drága és lassú ügyintézés az üzleti élet minden területén megjelenik, az ingatlanbejegyzéstől a vállalatalapításig, az adóbevallástól a különböző statisztikai kimutatások, jelentések teljesítéséig.

Bár a Magyarországon működő globális cégek jobb helyzetben vannak a magasabb adminisztrációs és ügyintézési költségek elviselése terén, mint a hazai kisvállalkozások, de a magyar gazdaság tőkevonzó, illetve tőkemegtartó képességét jelentősen rontja ez a mára riasztóvá vált hazai ügyintézési helyzet.

A cél a bürokrácia területén a felezés: a maihoz képest fele annyi időt és pénzt vonjon el a vállalati ügyintézés Magyarországon. Az adózásban, a szabályozásban, az engedélyezésben és a támogatásoknál egyaránt a fő irány: egyszerűsíteni és kiszámíthatóvá tenni a rendszert. Ennek elérése érdekében stabil jogi környezetet kell kialakítani, azaz időtálló minőségi jogszabályokat kell alkotni.

A bevallásokat le kell egyszerűsíteni és elektronikussá kell tenni, ami mellé gyorsan reagáló, jól használható válaszokat adó elektronikus ügyfélszolgálatot kell biztosítani.

Vállalkozásbarát önkormányzatok

Napjainkban a vállalkozók és szervezeteik egyre élesebb kritikát fogalmaznak meg a települési önkormányzatokkal szemben. Magasak a helyi adók és az illetékek, a vállalkozók versenyképességet csorbító sarcnak érzik az iparüzési adót, miközben a településektől cserébe csak elégtelen gazdasági infrastruktúrát és bürokratikus ügyintézkést kapnak.

Az okok és a megoldások is nagyobb részben az államnál találhatók, és csak kisebb részben az önkormányzatoknál. Az állam a helyben keletkezett adóbevételek zömét (pl. a személyi jövedelemadó 90%-át) elvonja, majd különböző közfeladatokra – oktatásra, egészségügyre, szociális ellátásra stb. – fejkvóták alapján visszaosztja. Sőt, ebben a rendszerben az állam úgy írhat elő törvényileg közfeladatokat a települések számára, hogy a feladatok ellátásához szükséges finanszírozást nem, vagy nem elegendő mértékben biztosítja. Így a települések előtt gyakorlatilag két út áll: vagy saját bevételeik növeléséből, a helyi vállalkozások megadóztatásából, vagy a fejlesztési és beruházási kiadások lefaragásából pótolják a hiányzó forrásokat. A végeredmény: a magas helyi adók és a gyenge helyi gazdasági infrastruktúra kettőssége.

Versenyképes vállalkozások csak versenyképes településeken működhetnek. Ezért a megoldás a településeken keletkezett források állami elvonásának csökkentése, a települési önkormányzatok működési feltételeinek javítása. Ahhoz pedig, hogy a települések – a vállalkozók által joggal elvártan – a helyi gazdasági környezet fejlesztésére több forrást fordítsanak, helyre kell állítani a települések finanszírozásában a piac ösztönző szerepét. Az aktív telephelyi politika ugyanis – például infrastruktúra előkészítése a befektetők és a helyi vállalkozók számára – komoly kiadásokat jelent a településeknek. Ha ezek a kiadások a helyben keletkezett források állami elvonása miatt nem térülnek meg a települések számára a vállalatok adójának, valamint a vállalatoknál dolgozók személyi jövedelemadójának növekedésében, akkor ez nem motiválja a településeket a helyi gazdasági környezet fejlesztésére.

Amíg a települések finanszírozásában, a helyi és a központi adók megosztásában nem születik olyan rendszer, amely közvetlen kapcsolatot teremtene a települések gazdaságfejlesztési tevékenysége és a települések bevételei, a települések gazdasága és gazdagsága között, addig a vállalkozásokra kivetett helyi adók és illetékek csak a helyi sarc formái maradnak, aminek bevételeivel az önkormányzatok más közfeladataik elégtelen állami finanszírozását pótolják.

Az uniós támogatások hasznos, gyors és egyszerű felhasználása

Ma az uniós támogatások felhasználása azért nem hatékony, mert az öntözőkannaelvet követi, vagyis sok helyre jut sok kicsi támogatás, miközben a források jelentős részét közvetlen gazdaságfejlesztési cél nélkül költik el. Az új rendszerben a vállalkozások és az önkormányzatok számára minimálisra kell csökkenteni a pályázatokkal kapcsolatos adminisztrációt. Ezért az Új Széchenyi Terv keretében az uniós támogatásokat át kell csoportosítani a növekedéspárti, munkaközpontú gazdaságpolitikát, illetve fejlesztési célokat szolgáló területekre, és a források felhasználásánál olyan rendszert kell kialakítani, amelyben a vállalkozások képesek gyorsan lehívni az uniós pénzeket.

Stabil forgótőke finanszírozás és tőke a fejlesztésekhez

A kisvállalkozások jelenleg szinte kivétel nélkül alultőkésítve működnek, így nem képesek fejlődni, újítani. Tőkére és kedvezményes hitelre is szükségük van, mert a piacok megszerzéséhez és megtartásához új technológia, tudás és beruházás kell. Ennek megoldására vissza kell állítani a kisvállalkozói tőkejuttatási programokat.

Érdemes bővíteni a Széchenyi Kártya továbbfejlesztésével támogatott beruházási hiteleket, és hitelgaranciát adni a hazai kkv-körben. A hazai vállalkozások kiterjedt, egymásra épülő, stabil és átlátható kormányzati beruházási támogatási programokat igényelnek, amelyek a rendelkezésünkre álló EU-támogatások maradéktalan lehívását, valamint a vissza nem térítendő uniós támogatások szintén vissza nem térítendő formában való nyújtását teszik lehetővé.

Mindezek még mindig nem fedik le a teljes kkv-szektor, mivel a kisvállalkozások hitelképessége alacsony, főleg a legkisebb és a kezdő cégek körében kevés olyan van, amelyik képes céggként banki hitelhez jutni. Ennek a problémának a kezelése lenne az EU-forrásokból működő JEREMIE program fő feladata, de nem sok sikert ért el. Ezért át kell alakítani, hogy valóban betöltse a szerepét. A mikrohitelzésre kapott EU-s támogatást összhangba kell hozni annak eredeti céljával: elsősorban a kezdő, banki finanszírozás szempontjából nem hitelképes vállalkozókat kell pénzügyi forrásokhoz juttatni.

Növekvő hazai piac

A kisvállalkozásoknak a belföldi és a globális piacon új lehetőségekre van szükségük a növekedéshez. Táguló belföldi piac nélkül a globális ugrás is nehezebb, ezért itthon kell kezdeni a piacbővítést. A belföldi piacok védelmének fontos eszköze a versenyfelügyelet és a fogyasztóvédelem kiterjedt alkalmazása. Állami feladat a fogyasztók megóvása a hazai piacot jelenleg szinte akadálytalanul elárasztó silány, sokszor az egészségre, biztonságra is veszélyes vagy hamisított termékektől, melyek tisztességtelen eszközökkel szorítják ki a hazai kisvállalkozókat a piacról.

Szintén állami feladat a fogyasztókat az áron kívüli fontos információkkal ellátó tájékoztatási rendszer kialakítása, hiszen napjainkban például homogén tömegtermékként kizárólag eladási ár alapján versenyeznek a sokszor magasabb minőséget képviselő hazai mezőgazdasági termékek a gyengébb importárakkal.

Tisztességes viszonyok kialakítása a kereskedelemben

Magyarországon az elmúlt másfél évtizedben alapvetően átalakult a kereskedelem. A nagy bevásárlóközpontok, hipermarketek megjelenésével szélesebb lett a kínálat, és élesebb a verseny. A nagy bevásárlóközpontok – noha közöttük is erősödik a verseny – a hazai beszállítókkal szemben olykor nyomasztó erőfölénnyel rendelkeznek. Ezt az erőfölényt kihasználva pedig meglehetősen kiszolgáltatott helyzetbe hozzák a hazai beszállító kis- és középvállalkozásokat és a gazdákat.

Ma már szinte általános gyakorlat a hosszúra nyúlt fizetési határidő, így valójában a beszállító kis- és középvállalkozások hiteleznek a nagy bevásárlóközpontnak. Gyakorta a bevásárlóközpontok nyomott áron, a beszerzési ár alatt értékesítik a hazai termelők termékeit. Szintén elterjedt gyakorlat, hogy a sok esetben jobb minőségű hazai terméket a bevásárló-lánc valamely saját termeltetőjének termékére cseréli le, még akkor is, ha az gyengébb minőségű.

Természetesen a piac a kereskedelem területén is saját törvényeit követi, és abban az államnak nem lehet korlátozó szerepe. A verseny korlátozása csak a fogyasztókat hozná hátrányba. Ugyanakkor nyilvánvaló: a piaci erőfölényből származó diktátumok gyakorlata sem egyenlő a szabad kereskedelemmel. Nem véletlen, hogy Európa fejlett piacgazdasággal rendelkező országaiban a szabályozás finom hálójával védik mind a beszállítókat, mind a kis üzletek érdekeit a nagy bevásárlóközpontokkal szemben.

Magyarországon is az állam jóval aktívabban használhatná a tisztességes kereskedelem érdekében és a hazai beszállítók védelmében a jelenleg is rendelkezésre álló szabályozás eszközeit. Ha pedig kell, akkor új szabályozási eszközökkel is érvényesítheti, hogy a bevásárlóközpontok betartsák a szerződéses fizetési határidőket. Segítheti az állam a hazai beszállítók jog- és érdekvédelmi intézményrendsze-

rének kiépítését is. Szabályozási eszközeit alkalmazhatja annak érdekében is, hogy a hazai termékek ne tűnjenek el a nagy bevásárlóközpontok polcairól. Eszközei közül természetesen nem hagyhatja ki a verseny erősítését sem, például alternatív, versengő kereskedelmi láncok létrejöttének elősegítésével.

Fogyasztóvédelem

A hazai fogyasztóvédelem számára nagy kihívás volt az európai uniós közigazgatási modell kialakítása. A feladatot, hogy egy megyénként szervezett közigazgatás keretein belül jöjjenek létre az országot átfogó, állami fogyasztóvédelem intézményei, sikerült megvalósítani. Ennek alapvető feltétele volt, hogy a fogyasztóvédelem létszámában, forrásaiban, eszközeiben készen álljon egy hatékonyabb, egészségesebb, korszerűbb működésre.

Negatívumként minősíthető azonban a fogyasztóvédelem egyre erősödő térvesztése, főleg a hatáskörelvonások mentén, a gazdasági válságra való nem megfelelő reagálás a vállalkozások felé, ami a polgári társadalom részéről történő elfogadottságot, a szakmai hitelességet kérdőjelezi meg. A fogyasztóvédelem fogalma mindinkább a piaci versenyképességgel függ össze, ezért szükséges a jelenlegi rendszert is ennek szolgálatába állítani mind a szervezet, a létszám, a jogszabályi környezet, mind a civil szerveződések hatékonyabb együttműködési mechanizmusának kialakítása, valamint a vállalkozóbarát, preventív intézkedések irányába.

A hazai mikro-, kis- és középvállalkozások külpiacra jutásának elősegítése

A magyar gazdaság nyitottsága közismert, és az is, hogy igen nagyszámú kkv tevékenykedik mind a termelő, mind a szolgáltató szférában. A rendszerváltás után kialakult gazdasági struktúrát azonban az jellemzi, hogy a tőkeerős, versenyképes technológiákkal és termékekkel rendelkező multinacionális cégek adják a magyar export 70–80%-át. A hazai tulajdonú cégek exportja jelenti a fennmaradó 20–30%-ot, de ebből a kis- és középvállalkozások exportja csupán 8–10%-ot tesz ki. Ez az arány nemzetközi összehasonlításban igen alacsony, ezért az a cél, hogy a hazai kkv-k részesedése a teljes magyar exportból 20%-ra nőjön.

Segítség a szövetkezéshez és a hálózatépítéshez

A szigetszerűen működő kisvállalkozói szektorban hálózatosodásra, szövetkezésre van szükség, ami felé okos állami támogatási programok terelhetnek.

A szövetkezés segíti a kisvállalkozók összefogását, és a sok kis kapacitásnak – az észak-olasz modellhez hasonlóan – integrált termelési rendszerbe kell szerveződniük. A szövetkezésnek segítenie kell a hazai beszállító vállalatok klaszterének kialakítását, és ezáltal az ide települt multik jobb gazdasági beágyazódását. Újra kell építeni a kiváló alapanyagokat előállítani képes mezőgazdaságra épülő hazai termelési vertikumokat, amelyek magas hozzáadott értéket képviselő, közvetlenül a fogyasztóknak értékesíthető termékeket tudnak majd előállítani.

Egyablakos vállalkozásfejlesztési ügynökség

Össze kell vonni és centralizálni kell a főleg párhuzamosságokkal működő vállalkozásfejlesztési intézményrendszert, egy Nemzeti Kisvállalkozás-fejlesztési Ügynökségbe, hasonlóan a visegrádi országok és Szlovénia gyakorlatához. Az ügynökségnek ki kell alakítania az egyablakos vállalkozásfejlesztési ügyfélkapcsolati pontjait szerte az országban, akár a gazdasági kamarák bevonásával. Ezeknek a kisvállalkozás-fejlesztési központoknak alkalmasnak kell lenniük arra, hogy a hozzájuk forduló vállalkozónak, vagy vállalkozni szándékozó embernek bármely vállalkozásfejlesztési, adózási, engedélyezési, adminisztrációs kérdésében jól használható segítséget tudjanak nyújtani, továbbá oktató, tanácsadó, üzleti tervezést segítő, mikrohitelező funkciót is ellássanak.

A központoknak az Egyesült Államokban működő Small Business Administration által felügyelt Small Business Development Center-ek mintájára fontos helyi piaci statisztikákkal is rendelkezniük kell. Mivel a kisvállalkozók munkáját nagyban megkönnyítheti, ha tartósan ugyanazon az emberen keresztül minden, a gazdálkodásukhoz szükséges segítséget megkaphatnak az államtól, így a központok munkájának részeként kisvállalkozói mentorok is működhetnének. A Nemzeti Kisvállalkozás-fejlesztési Ügynökségnek ki kell alakítania egy, a vállalkozások világát teljes körűen lefedő, állandóan naprakészen tartott honlapot, és elérni azt, hogy a vállalkozók széleskörűen ismerjék, használják, és részt vegyenek a folyamatos fejlesztésében. A honlapon, vagy annak megszemélyesített változatán, a mentorokon keresztül előminősített cégeljárással, könyveléssel, szellemi jogvédelemmel, szervezetfejlesztéssel, tanácsadással, képzéssel, stb. foglalkozó szakértőket, ügyvédeket, közjegyzőket érhetnének el a vállalkozók.

Naprakész információk

A vállalkozások működése során nagyon fontos a minél pontosabb piaci információk megléte. Kik a versenytársak, kik a potenciális vevők, kik a lehetséges beszállítók, megbízható-e az adott illető vagy cég? Mik a legújabb technológiák, hogyan lehet bevezetni a termelésbe?

A kisvállalkozások az információk terén is nagy (verseny)hátrányban vannak a multikhoz képest, ezért ennek a csökkentése is állami feladat. Fontos, hogy ingyenesen, minél részletesebb statisztikai adatok, céginformációs rendszerek, piaci, technológiai információk álljanak a kisvállalkozók rendelkezésére. Ennek is a Nemzeti Kisvállalkozás-fejlesztési Ügynökség honlapján lenne a legjobb helye.

A fogyasztók információja is kevesebb a kisvállalkozásokról, mert nekik nincs pénzük hirdetni. Emiatt a sok elhalt, vagy félig sikeres kezdeményezés után egy egységes, államilag finanszírozott és szervezett hazai kisvállalkozói termékminősítő rendszert kellene bevezetni, mely a fogyasztók tájékoztatását is szolgálná.

Érdemi szerep a gazdasági kamarának

A kormányzat messze nem használta ki azokat a lehetőségeket, amelyek a gazdasági kamarák köztestületi státusában, valamint a kamarai törvény által megfogalmazott feladatokban, felhatalmazásokban rejlenek. Meg kell újítani a kamarai rendszert, ami a gazdasági önszabályozás és a patrióta gazdaságpolitika fontos eszköze szerte Európában. Fejleszteni kell a kisvállalkozói érdekképviseleti rendszert, hogy az érdekeik már a jogszabályalkotás kezdeti fázisában beépüljenek, és így (az adminisztráció csökkentésénél már említett módon) minőségi törvénykezés alakuljon ki.

A kamaráknak a létrehozandó vállalkozásfejlesztési ügynökség partnereként fontos szerepe lehet az egyablakos vállalkozásfejlesztési rendszer végpontjainak üzemeltetésében, és a kisvállalkozói mentor programban.

Egy új, növekedésorientált gazdaságpolitika mindenképpen nagyobb segítséget kell hogy adjon a hazai vállalkozásoknak, hogy eredményesebben tudjanak megjeleníteni a külföldön. A kereskedelemfejlesztési feladatkör a területi kamarák bázisán hatékonyan látható el, hiszen azok természetüknél fogva napi kapcsolatban állnak a legaktívabb gazdálkodó szervezetekkel és egyébként is ellátnak tagjaik érdekében ilyen jellegű feladatot.

Szintén fontos szerepe lehet a kamarának a vállalkozások szövetkezésében, a vállalkozói képzések szervezésében és a kialakuló konfliktusok mediáció alapú kezelésében.

Közbeszerzési fordulat végrehajtása

A belföldi piac megerősítésének fontos útja a közbeszerzési fordulat végrehajtása.

Az Európai Unió országában a hazai és a külföldi cégek aránya az elnyert közbeszerzési pályázatoknál éppen fordítottja a magyar arányoknak: míg az EU tagállamaiban legalább 70%-os a hazai cégek nyeresi aránya, addig Magyarországon legfeljebb 40%-os.

Az Európai Uniótól érkező pénzek európai normák szerinti elosztása azt igényli, hogy a magyar közbeszerzési eljárásoknál legalább 70%-os legyen a hazai cégek nyeresi aránya. Az állami intézkedési programnak ezt közvetlen – a hazai beszállítói elérhetőséget biztosító támogatásokkal - és közvetett – például beszállítói arányok előírása – eszközökkel egyaránt segítenie kell.

A közbeszerzések az egyik legnagyobb piacot jelentik Magyarországon, és még inkább az EU-ban. A közbeszerzések rendszerének társadalmi-vállalkozói megítélése Magyarországon meglehetősen kedvezőtlen. A közvéleményt irritálja a részben a sajtóból érkező, részben a vállalkozók saját tapasztalatai alapján kibontakozó negatív kép a visszaélésekről, politikai szempontok érvényesüléséről, a korrupció miatt kialakuló túl magas árakról. Ugyanakkor maga a pályázatás igen nehézkes, bonyolult, és ez önmagában is visszarettent számos, részvételt mérlegelő vállalkozást.

A problémák egyik gyökere abban rejlik, hogy a politika és a bürokrácia eddig a vállalkozói szférától jórészt függetlenül próbálta szabályozni a kérdéskört.

A vállalkozói gondolkodásmódtól esetenként idegen elvárások épültek, illetve épülnek be a rendszerbe. A legnagyobb befolyással bíró és a pályázatokat sokszor elnyerő nagy cégeknek ugyanakkor nem érdekük egy jól áttekinthető, a versenyt valóban gerjesztő, és a tartós működtetés próbáját is kiállni képes közbeszerzési rendszer létrehozása.

A hazai vállalkozási közösségnek ezért a mainál nagyobb szerepet kell biztosítani a rendszer kialakításában és működtetésében.

Szövetségben a hazai vállalkozásokkal

Vállalkozók nélkül nincs előbbre lépés egy piaccgazdaságban sem. A vállalkozások azonban csak akkor szolgálják a közjót, ha kölcsönösen előnyös együttműködések mentén működnek, ami két tényezőn nyugszik: az üzleti tisztességen és a közösség tiszteletén.

A vállalkozók tárják fel az értékteremtés még kiaknázatlan formáit, ők a fejlődés fő mozgatói. Hatásuk túlmutat mindennapi tevékenységük közvetlen eredményein.

A vállalkozók a gazdaság és a társadalom legérzékenyebb és legközvetlenebb megfigyelői közé tartoznak, tudásuk nélkülözhetetlen a közügyeket érintő döntéseknél.

A vállalkozók a közélet meghatározó szereplői, a civil szféra fő finanszírozói és szervezői. A sikeres vállalkozók viselkedése, véleménye meghatározó példa az ambiciózus fiatalok számára. A vállalkozók szerepe túlmutat cégükön, a helyi, nemzeti közösség vezetői közé tartoznak.

A magyar vállalkozások környezete – nyugat-európai álmok, dél-európai realitás

Nemzetközi összehasonlítások szerint a magyar gazdaság működése egyre inkább a tőlünk délre és keletre fekvő országokéhoz hasonlít. Az emberek úgy érzik, hogy az általuk nagyra tartott tudás és szorgalom révén nem lehet érvényesülni hazánkban. A vállalkozók szerint az adórendszer eddig büntette azokat, akik tisztességesen vállalkoznak, a költségvetés rosszul használta fel a vállalkozások által befizetett adókat.

Az állami szabályozás költsége magas és egyre növekszik. Az állami adminisztrációs terheket a nemzeti össztermék 4,5–6,7%-ára becsülik. A Világgazdasági Fórum versenyképességi felmérése szerint hazánk a szabályok betartásának költségei, áttekinthetősége és a hivatalnokok részrehajlása szempontjából a nemzetközi rangsor leghátsó részén található. Az adózási rendszernek a foglalkoztatásra és a beruházásra gyakorolt hatása alapján az utolsó helyezéseket „érjük el” ezeken az összehasonlító versenyképességi listákon. A magyar adórendszer működésének adminisztratív költségei a kkv-kat sújtják elsősorban, ez a kisvállalkozások nettó árbevételének 10%-a körül mozog.

A magyar adórendszer egyik legfőbb problémája a kiszámíthatatlanság, a szabályok kidolgozatlansága, átgondolatlansága. 2006 óta gyakorlattá vált, hogy az adórendszer szabályait év közben akár többször is módosították. A vállalkozók az adórendszer szabályainak egy jelentős körét életszerűtlennek tartják, a könyvelők szerint több szabály ellentmond egymásnak, ezért azok maradéktalan betartása lehetetlen.

Az elmúlt években a kormányzat leginkább a fenyegetés eszközeivel próbált hozzájárulni az adórendszer kifehérítéséhez, pedig a rendszer logikájából következően a szigor fokozása zsákutca.

Hinni kell a tisztességes vállalkozás sikerében

Magyarországon a vállalkozásokkal kapcsolatos pozitív társadalmi értékek nem tekinthetők megszilárdultnak, a vállalkozók társadalmi megítélése ellentmondásos. Összehasonlító európai vizsgálatok szerint a magyar felnőtt lakosság alacsonynak tartja a vállalkozók társadalmi státusát. A vállalkozók alacsony szintű társadalmi

megbecsülése részben annak köszönhető, hogy magas a törvényeken és a tisztességes magatartási elvárásokon túllépők száma. A magyar vállalkozók egy része a piackonform viselkedési normákat megszegő magatartás követésében látja a hatékony gazdálkodás és az egyéni boldogulás, gyarapodás megvalósításának egyetlen lehetőségét. Szükség van pozitív vállalkozói szerepmodellek, követendő minták megjelenítésére is a médiában.

A vállalkozások innovációs képessége

Vizsgálatok szerint a vállalkozók és vállalkozásvezetők motivációiban csak árnyaltnyi különbségek vannak, és megfelelnek a nemzetközi vállalkozói attitűdöknek. A szakmai elismerés, a családi biztonság és a dolgozók elégedettsége olyan stratégiai jelentőségű, ami a magyarországi vállalkozások mindegyikének működését befolyásolja. A kis- és középvállalkozások alapvető szerkezeti jellemzői ugyanakkor az ezredforduló óta csak kismértékben változtak, jellemzően magas munkaerő- és alacsony tőkeigényű tevékenységet folytatnak. A hazai kkv-k egyik fő gyengesége az alacsony innovációs készségük és teljesítményük. A magyarországi gazdaság egyik legnagyobb problémájának a szakmai konszenzus a helyi piacra termelő, alacsony hatékonyságú, a napi túlélésükért küzdő hazai tulajdonban levő mikrovállalkozások alacsony dinamizmusát tartja. A legsikeresebb vállalkozások azok a jól előkészített, az üzleti lehetőség által motivált cégek, amelyek külpiacokra is termelnek, több tevékenységi körre specializálódnak, egyszerre ruháznak be magas összegeket és valósítanak meg saját innovációt. A hazai vállalkozások növekedése előtt álló legfontosabb akadályok így egyrészt belső, menedzsment természetűek, másrészt külső, az állami működéshez kapcsolódóak (magas adó- és adminisztrációs terhek, a szabályozás kiszámíthatatlansága).

A tisztességes vállalkozás útjában álló legfőbb akadályok

A magyar vállalkozások hosszú idő óta kénytelenek együtt élni a kiugróan magas kamatokkal, melyek a vállalkozásukban megtermelt jövedelem jelentős részét elszívják, ha hitellel rendelkeznek. A nagyvállalatokat a hazai kamathelyzet kevésbé érinti, mivel ők jellemzően alacsony kamatozású külföldi forrásokból finanszírozzák a működésüket.

A magyar vállalkozások másik súlyos finanszírozási gondja a vállalati körbetartozás és lánctartozás. A körbetartozás nemcsak az üzleti bizalmat, a fizetési fegyelmet, és a gazdasági környezet kiszámíthatóságát rombolja szét, de gyakran nehéz likviditási helyzetbe hozza a vállalkozásokat, különösen a kkv-kat, így ez a helyzet életképes vállalkozások sokaságának megszűnéséhez és vállalkozók elvesztéséhez vezet.

A körbetartozás sajátossága, hogy mindig a végén csattan az ostor, leginkább a tartozási lánc végén álló kisvállalkozásokat sújtja. Számukra egy-egy késedelmes számlakiegyenlítés, vagy ki nem fizetett munka akár a vállalkozás végét is jelentheti.

Az okok sokrétűek. A vállalatok egy részénél szerepet játszik ebben az előrelátó üzleti magatartás, a vevők leinformálásának, vagy a várható üzleti kockázatok piaci alapú biztosításának hiánya. Ugyancsak szerepe van annak a körülménynek is, hogy a fővállalkozók – az erős verseny miatt – gyakran irreálisan alacsony árért vállalják el a munkákat, és a végén a legkisebb és leggyengébb alvállalkozóknak csak késve, vagy egyáltalán nem fizetnek. Magyarországon a körbetartozás legnagyobb része az egyik legnagyobb megrendelőtől, az államtól (és az önkormányzati szektortól) indul ki, ezért a megoldás kulcsát is nála kell megtalálni, elsősorban szabályozási lépésekkel (pl. a vállalkozó által elvégzett, de számára ki nem fizetett munka utáni áfa befizetésének halasztásával, vagy az erőfölényre épülő vállalatközi kapcsolatok állami szabályozásában a gyenge pozícióban levő kisvállalkozó érdekeinek védelmével). De fontos szerep hárul az államra mint megrendelőre is, hogy az állam minden esetben és azonnal teljesítse a jogos kifizetéseket, illetve, hogy támogassa a vállalkozók közötti garanciákat biztosító intézmények megerősödését.

Fellépés az erőfölénnyel való visszaélés és a monopóliumok ellen

A versenyben csak akkor győz a jobb, ha valóban van verseny – ha ezt sikerül korlátozni vagy kizárni, akkor nem a jobb, hanem az erősebb győz. A jelenlegi magyar gazdaságban nemcsak a kereskedelemben, hanem más iparágakban is túl sok monopol- vagy kartell-jellegű, erőfölényen alapuló piaci helyzet alakult ki, ami torzítja, korlátozza a versenyt, ezzel rontja a többi vállalkozás és a fogyasztók helyzetét. Ezt erősítette a hibás privatizációs politika, amely az állami monopóliumokból magán monopóliumokat hozott létre. Emiatt például a fogyasztói energiaárak érezhetően meghaladják a környező országokban levő árakat, és ez is rontja a hazai vállalkozások versenyképességét. A kiugróan magas banki kamatmarzsok és egyéb díjak is – a verseny látszata ellenére – erőfölényen alapuló helyzetre utalnak. Az államnak fontos feladata fellépni ez ellen. Ahol lehet, akár új versenytársak létrehozásával kell feltörni a kartell-szerű működést, ahol pedig természetes monopóliumokról van szó, ott erősebb, szigorúbb szabályozással, esetleg a tulajdonviszonyok átrendezésével kell fellépni a verseny erősítése érdekében.

Az uniós források felhasználásának politikája nem vált fejlesztéspolitikává

Az uniós források elosztási rendszere a vállalkozásokat nem valamely fejlesztési célhoz való hozzájárulásuk alapján jutalmazza, vagy utasítja vissza, hanem vagy a pályázási képesség alapján, vagy egy, az eredeti céljától független megfelelési kritérium szerint (pl. 5000 fő feletti településen kíván-e a pályázó projektet fejleszteni). Mindez az önkormányzatokat olyan értelmetlen versenybe viszi alapfeladataik fejlesztése mentén, amelyben autonómiájuk jelentősen csökken és fejlesztési stratégiájuk helyett sokszor a pályázati szerencse dönti el, hogy mi épül és mi nem, az adott önkormányzat polgárai számára.

Az eddigi rendszer a civil szereplők, az autonóm felsőoktatási intézmények közül a tőkeerős és a pályázatot már életformaszerűen vivő szervezeteket díjazta. A kicsi és az uniós pályázatokon még tapasztalatlan szereplőket vagy forráshoz sem juttatta, vagy állandó csúszásokkal kiéheztette, és a csőd szélére vitte.

A fejlesztési források és az ágazati szabályozások gyakran szembementek egymással, egymás hatásait kioltották, nem egymásra, hanem párhuzamos kapacitásokat építettek, és egymás hibáit felerősítették.

A vidéki térségek kisvállalkozóinak kizárását okozta a strukturális alapok és a vidékfejlesztés forrásainak lehatárolása, ami a kistelepüléseken lehetetlenné tette a mezőgazdaságtól különböző vállalkozási tevékenységet, pedig épp az a kisvállalkozások egyik nagy előnye, hogy oda is tudnának munkahelyet vinni, ahová a nagyoknak nem érdemes beruházni.

A források felhasználásának költségei sokszor az egyébként ésszerű projektek hozamát is felülírta. Az intézményrendszer a saját működésére költötte a források 4%-át és ez csak a kisebbik része volt a költségeknek.

A teljesítési költségek nagyobbik részét áttolták a pályázókra. A pályázattal pályázókra terhelt költségeit egy 2008-as felmérés további 4–9%-ra becsülte. Ezenfelül a végrehajtás során keletkezett adminisztratív feladatok és kifizetési csúszások a becslések szerint legalább még egyszer ekkora költséget jelentettek a pályázóknak. Mivel a költségek jelentős része független a projekt méretétől, ezért a kisebb szereplők számára a projektjükhöz képest ez a költség arányaiban még jelentősebb, további növekedési korlátot emelve eléjük, annak ellenére, hogy a normatív pályázati rendszer bevezetése éppen nekik próbált adminisztratív könnyítést elérni.

Ez a rossz helyzet nem tudatos politika eredménye, hanem a tudatos politika hiányának a következménye! A fejlesztési pénzek elosztói nem voltak felelősek azokért a célokért, amikre az uniós támogatásokat a kormány meghirdette.

Az ágazatok pedig, bár a célokért felelősséget éreztek volna, nem kaptak kellő hozzáférést a forrásokhoz. A fejlesztéspolitikának a kormányzati politika többi részétől való leválasztása 2007 után tovább erősödött.

A túlzott bürokrácia béklyójában – a nem kívánatos szelekciókon túl – sokszor azok a gazdasági, társadalmi szereplők sem tudták a saját fejlesztési elképzeléseikhez igazítani az elnyert forrásokat, akik sikerrel pályáztak, mert a kiválasztásban nem egy-egy ötlet társadalmi fontossága, vagy értékteremtő mivolta, hanem a pályázati dokumentáció minősége és az abban vállalt – mind a pályáztató, mind a pályázó számára fölösleges – elemek lettek a meghatározókká.

A valós célok hiánya különösen jól látszik a kiemelt projektek értelmetlenül széles körén, amelyeket közvetlenül az előző kormányok jóváhagyásával terjesztettek elő, és amelyek a 2007–2013 között hazánk rendelkezésére álló források több mint felét lekötötték.

A VÁLLALKOZÁSFEJLESZTÉSI PROGRAM CÉLJAI

- ▶ Vissza kell adni a hitet, hogy tisztességesen vállalkozni érdemes, hogy minél több fiatal és szakmát váltó, pályamódosító felnőtt tekintse vonzó és kívánatos életpályának a vállalkozást;
- ▶ A vállalkozások növekedése, bővülése előtti akadályokat le kell bontani, egyfelől a fejlesztéshez szükséges forrásokhoz való hozzáférés javításával, másfelől az adminisztrációs terhek csökkentését szolgáló intézmények megerősítésével;
- ▶ Szövetséget kell kötni a magyar vállalkozásokkal, hogy a támogatások révén látványosan növekedjék Magyarországon a munkahelyek, illetve a foglalkoztatottak száma.

A VÁLLALKOZÁSFEJLESZTÉSI PROGRAM ESZKÖZEI

Alapelvek a támogatási eszközök kialakításakor

- ▶ Egyszerűbb támogatási rendszer bevezetése
 - Mind a bírálat, mind a végrehajtás/kifizetés a pályázó vállalásain és teljesítésén, és nem a folyamatok bürokratikus „lepapírozásán” alapszik;
 - A vállalkozások az üzletvitelükben is megismert kapcsolataik révén, és nem a pályázásra szakosodott pályázati tanácsadók révén juthatnak a támogatásokhoz;
 - A vállalás alapú egyszerűbb pályázás egyszerűbb elszámolással, és így gyorsabb kifizetésekkel párosul.

- ▶ Kiszámíthatóbb támogatási rendszer bevezetése
 - A felesleges átfedések megszüntetése;
 - Több évre előre stabil támogatási lehetőségek hirdetése, ahol a vállalkozások előre tervezhetik fejlesztéseiket;
 - A támogatási rendszer a vállalkozásfejlesztés hosszú távú intézményi átalakítását is megalapozza.
- ▶ Egyértelmű célokhoz való forrásrendelés
 - Nem a források szerkezete határozza meg a célokat, hanem a célokhoz kell hozzárendelni a támogatásokat;
 - A kormány és a vállalkozás szerződésében a pályázó/támogatott a kormányt segíti kitűzött céljai elérésében;
 - Kevés célra, de jelentős támogatást kaphat cserébe;
 - A fizetés és az elszámolás is a vállalkozások teljesítése, és nem az elszámolási dokumentáció hossza alapján történik.

A Vállalkozásfejlesztési Program támogatási eszközökhöz kapcsolódó alapelveit nemcsak a saját programjában, hanem – horizontális jelleggel – az Új Széchenyi Terv többi programjában is érvényesíti.

A Vállalkozásfejlesztési Program mind céljait, mind eszközeit tekintve innovatív fejlesztéspolitikai program, ami több újdonságot is tartalmaz a korábbi fejlesztéspolitikai programokhoz képest

- ▶ Széles vállalkozói réteg számára ad lehetőséget a vállalkozásfejlesztési források bevonására, ahol nem a pályázató korlátozza a hozzáférést, hanem a vállalkozó kockázatvállalási hajlandósága határozza meg, hogy csatlakozik-e a közös vállalkozáshoz;
- ▶ A támogatást egyértelmű célok eléréséhez köti, amelyek közvetve (kitörési programokon keresztül) vagy közvetlenül a foglalkoztatás növekedését szolgálják;
- ▶ Lényegesen egyszerűsödik a fejlesztési források megszerzésének lehetősége, amit szerződéses viszonyoknak, és nem hatósági jogviszonyoknak tekint, vagyis a vállalkozó vállalt céljait támogatja, megbízik a pályázóban, de számon kéri a vállalásait;
- ▶ Az új fejlesztéspolitika kilép az operatív programok jelentette merev szabályozási keretektől, a pályázatot igazítja a vállalkozáshoz, és nem a vállalkozást a pályázathoz.

A Vállalkozásfejlesztési Program támogatási eszközei

Az uniós támogatások jelentős részét az előző kormányok felhasználták, ezért nagyon fontos a még lehívható források célzott és hatékony felhasználása.

A Vállalkozásfejlesztési programban 2011 és 2014 között a következő konstrukciók/konstrukció típusok javasoltak.

- ▶ Vissza nem térítendő támogatások egyedi vállalkozások számára
 - Fejlesztési adó visszatérítés;
 - A kitörési területek céljainak megvalósítását támogató pályázatok.
- ▶ Versenyképességi szerződések vállalkozói csoportokkal (ágazatokkal) vagy területi összefogásokkal (kiemelt projektek és global grantek)
 - Rugalmas modell megoldások – adott foglalkoztatási elvárásokkal;
 - Egyedi szerződések – magas foglalkoztatási vállalással (a kiemelt területeken).
- ▶ Hitel, tőke és garancia termékek
 - Mikrohitelek mikro- és kisvállalkozásoknak általános célra;
 - Széchenyi forgóeszközhiteltek;
 - Az Új Széchenyi Terv kitörési területeihez kapcsolódó nagyobb beruházási hitelek;
 - Tőkeprogramok, magvető tőke, kockázati tőke támogatás.
- ▶ Egyedi és kiemelt projektek az üzleti környezet fejlesztésére
 - Az adminisztratív teher csökkentését szolgáló folyamat-szabályozások és intézményfejlesztések kiemelt projektjei;
 - Az üzleti infrastruktúra (ipari parkok, inkubátorházak, logisztikai központok, irodaházak) és inkubációs szolgáltatások bővítését szolgáló projektek;
 - Vállalkozói szervezetek vállalkozói kultúrát fejlesztő és terjesztő programjainak támogatása;
 - A vállalkozói készségeket és ismereteket növelő oktatási programok.

A VÁLLALKOZÁSFEJLESZTÉSI PROGRAM PRIORITÁSAI ÉS ALPROGRAMJAI

A Vállalkozásfejlesztési Program három fő prioritásra támaszkodva segíti a vállalkozások fejlődését.

- ▶ Vállalkozásélénkítés – A vállalkozói aktivitás növelése
- ▶ Szövetségben a vállalkozókkal a munkahelyekért
- ▶ Üzleti környezetfejlesztés

4.1. A VÁLLALKOZÁSÉLÉNKÍTÉS – A VÁLLALKOZÓI AKTIVITÁS NÖVEDELÉSE

A Vállalkozásélénkítés célja, hogy lefedtesse azokat az alapokat, amelyekre építve 10 év alatt egy vállalkozó társadalom alakulhat ki Magyarországon. Ezt a célját akkor tudja elérni, ha 2014 végéig legalább 100 ezer vállalkozónak tud segíteni a továbblépésben és a társadalom, különösen a fiatalok körében legalább 30%-kal javítani tudja a vállalkozók presztízsét.

- ▶ Minél többen tekintsék sikeres és kívánatos életpályának a tisztességes vállalkozói életformát, hogy visszakapják a hitet a vállalkozók és a vállalkozni vágyók, hogy érdemes Magyarországon tisztességesen vállalkozni.

A kormányzat és a vállalkozók közös feladata, hogy megerősítsék a vállalkozók közötti bizalmat és a vállalkozások társadalmi presztízsét. Meg kell erősíteni a szerződések védelmét, a közösségre káros üzleti tevékenységek tiltását, a vállalkozók megbecsülését.

A program azoknak a tisztességesen vállalkozó mikro- és kisvállalkozásoknak kíván segíteni támogatott hitelekkel és tőkeprogramokkal, akik bíznak magukban, vállalják az előrelépés kockázatát és a kedvezőtlen állami szabályozási és társadalmi környezet ellenére már eddig is vállalták a tisztességes foglalkoztatás terheit. A továbblépésnek számos esetben akadály a szervezeti és vezetési ismereteknek a hiánya, amely egy nagyobb, bővülő cég vezetése és egy mikro-, vagy kisvállalkozás vezetése között van, ezért a program támogatja a vállalkozói felnőttképzéseket, különös tekintettel a vállalkozói szervezetek keretein belül.

- ▶ A fiatal vállalkozók az innováció igazi szereplői, körükben születnek meg leggyakrabban az értéket előállító innovatív ötletek. Ezen ötletek megszületését és a vállalkozásuk elindítását kívánja a program segíteni ötletpályázatokkal és az induló tőkét biztosítani képes tőkealapokkal, magvető tőkével, kockázati tőkével.

A tőke és az ötlet mellett a vállalkozás elindításának erős korlátja a megfelelő vállalkozói ismeretek hiánya. Ezen ismeretek oktatási rendszerű és továbbképzési rendszerű megerősítését ugyancsak támogatja a program, amelyben elsősorban a vállalkozói szervezetek és oktatási intézmények együttműködésére számít.

A program segíteni kívánja azoknak az induló vállalkozásoknak, infrastruktúrát biztosító intézményeknek, ipari parkoknak, inkubátorházaknak a szolgáltatás-fejlesztéseit, amelyekkel nagyban támogathatják a kezdő vállalkozókat első lépéseikben, illetve segítséget jelenthetnek a vállalkozások bővülő, növekvő szakaszában is.

- ▶ Kiemelt feladat a vállalkozói (ön)kép javítása a társadalomban. A vállalkozóvá válást és a vállalkozóknak a „pályán maradását” nagyban segítheti, ha a társadalomban a vállalkozókról kialakult erősen negatív kép helyett a vállalkozó igazi értékteremtő természete válik ismertté. Ez nem a vállalkozókért, hanem a társadalomért fontos feladatunk. Az a közösség tudja legyűrni gyengeségét, ahol a problémák nem csak vitákat és csüggedtséget szülnek, hanem lehetőséget teremtenek és teret nyitnak a tetterre kész emberek számára. Ők, a vállalkozók a társadalom és a gazdaság dinamizmusát életben tartó emberek. Képesek és hajlandóak új dolgokba belevágni, megkérdőjelezni a dolgok mindennapos menetét. Képesek és hajlandóak erejüket új dolgok, új értékek létrehozására, megszervezésére fordítani.

Annak érdekében, hogy a vállalkozókról kialakult ügyeskedő, adócsaló, „kényszervállalkozó” kép helyett a vállalkozó igazi értékét megismerő és elismerő társadalmunk legyen, az államnak – szabályozási eszközein kívül – támogatnia kell a vállalkozói szervezeteknek mindazon tevékenységét, amelyek hozzájárulnak a vállalkozók közötti bizalom megerősödéséhez, a vállalkozók és a társadalom kapcsolatának megerősítéséhez. Ilyen programok lehetnek a vállalkozói versenyek, díjak, médiakampányok. Ezek a támogatások ugyanakkor nem helyettesíthetik mindazon szabályozási lépéseket, amelyeket az államnak meg kell tennie a tisztességes vállalkozás érdekében.

Vállalkozásélénkítés a kisvállalkozások előrelépéséért alprogram

A Vállalkozásélénkítés keretében megszerezhető uniós támogatás a korábbi években a foglalkoztatással járó terheket viselő mikro- és kisvállalkozásoknak ad lehetőséget kisléptékű fejlesztéseik (egyszerű gépbeszerzések, egy-két új munkavállaló felvétele) megvalósítására úgy, hogy a támogatásokat az adózási kötelezettségeik teljesítésére fordíthatják és az elérhető támogatások a korábban foglalkoztatásra fordított kiadásaikkal arányosak.

Az alprogram céljai

- ▶ Azon mikro- és kisvállalkozások (1–20 főt foglalkoztatók) előrelépésének a támogatása, akik a leginkább segíthetik a munkanélküliséggel sújtott fejletlen vidékeken a munkahelyek teremtését;
- ▶ A tisztességesen foglalkoztató vállalkozások jutalmazása, jelezve, hogy az állam megbecsüli erőfeszítéseiket;
- ▶ A támogatás adórendszerbe való beépítésének célja, hogy fehéritse a gazdaságot és növelje az adórendszer legitimitását;
- ▶ A pályázati rendszerhez képest lényegesen kisebb adminisztrációval férhessenek hozzá a forrásokhoz a kisvállalkozások.

Hosszú távú hasznok, fenntarthatóság, kockázatok

A támogatás a vállalkozások széles köréhez juttathatja el az Új Széchenyi Tervben megfogalmazott kormányzati törekvés üzenetét, szövetséget ajánlva a foglalkoztatásért. Foglalkoztatást fehérítő hatása révén feltehetően uniós támogatás nélkül is megérné a magyar költségvetésnek a támogatás bevezetése, amit érdemes lesz a források kimerülését követően megvizsgálni. A támogatás csak hosszú távú kormányzati elköteleződés mellett biztosíthatja a fehérítési eredményeket.

Annak érdekében, hogy a mezőgazdasági vállalkozások és a vidéki kisvállalkozások se maradjanak ki a támogatási lehetőségből, a Vidékfejlesztési Minisztérium kezelésében lévő uniós támogatásokat is be kell kapcsolni a konstrukcióba.

Annak érdekében pedig, hogy a budapesti és Pest megyei vállalkozások is részesei lehessenek a programnak, belső forrásátcsoportosításokra van szükség.

Kisvállalkozói mikrohitel alprogram

A mikro- és kisvállalkozásoknak, valamint az induló vállalkozásoknak kamattámogatott és állami garanciavállalással segített, maximum 25 millió forintos beruházási hitelek biztosítása szükséges a fejlesztéseikhez.

Az alprogram célja

- ▶ A hagyományos banki finanszírozásban még nem, vagy csak magas költséggel bankképes vállalkozások növekedésének segítése.
- ▶ Egy megfelelő hiteltörténet kialakításával hosszú távon segítse a kisvállalkozásokat a banki finanszírozás világába történő bekapcsolódásban.

A támogatás megszerzésének feltételei

Jelenleg is elérhetőek a vállalkozások számára államilag támogatott mikrohitel termékek, azonban jelenleg a hiteltermékek megfelelő állami garanciák hiányában csak a kis hitelközvetítőknél kerültek megfelelő módon lehívásra. A nagyobb garanciális elvárásokkal rendelkező banki közvetítőknél ez a fajta vállalkozási támogatás nagyon alacsony hatékonysággal működik. Ezt segítené a támogatáshoz automatikusan igényelhető állami garancia rendszere, valamint a leszerződött források részbeni átterelése a nem banki közvetítőkhöz.

A vállalkozásnak – mint minden Új Széchenyi Tervhez kapcsolódó támogatás esetén – a mikrohitel esetén is vállalnia kell a foglalkoztatási szint fenntartását.

Hosszú távú hasznok, fenntarthatóság, kockázatok

A mikro- és kisvállalkozások nagyobb volumenű fejlesztéseinél a hiteltermékeken keresztüli támogatási forma előnye, hogy a fejlesztés kockázatát megosztja a vállalkozás, az állam, és a közvetítő intézmény között, így a rendelkezésre álló állami forrásokból lényegesen nagyobb volumenű fejlesztések valósulhatnak meg, és az állami források mellé lényegesen nagyobb magánforrásokat lehet bevonni.

Azáltal, hogy a vállalkozások általános célú, kis összegű fejlesztéseinek közvetítését szakosodott piaci szereplőkön keresztül helyezi ki az állam, a támogatandó fejlesztések szűrését és annak adminisztrációját is egy specializált szervezetre bízta.

Az általános célú hiteltámogatások körének 25 millió forintban való korlátozásával egyrészt a jelentősebb fejlesztési támogatásokat az Új Széchenyi Tervben meghatározott fejlesztésekre lehet fókuszálni, másrészt nem szorul ki a banki hitelezés a saját piacáról.

Széchenyi Kártya alprogram

A Széchenyi Kártya mára a legsikeresebb kisvállalkozás támogatási program. A 2010 júniusától kibővített Széchenyi Kártya mára bizonyítottan a leghatékonyabb formája a vállalkozásfejlesztési források lehető legszélesebb körnek történő eljuttatására. A Széchenyi Kártya továbbfejlesztésével újabb sikeres programok (pl. vállalkozás-minősítés, faktoring alap, kormányzati piactér, stb.) indíthatók, mely a meglévő infrastruktúra felhasználásával azonnal nagyszámú vállalkozás elérésére képes.

A Széchenyi Kártya alprogramban a közreműködő szervezet és közvetítői hálózat (a kamarai és VOSZ irodák) közel 200 ezer vállalkozót szolgált ki. Ezek adatait tartalmazó adatbázis alapján mára olyan széles körben felhasználható vállalkozás-minősítési rendszer került kiépítésre, mely a hiteldöntések támogatása mellett a támogatási és pályázati rendszerekben szereplő vállalkozások minősítésére és folyamatos monitoringjára is képes. A minősítő rendszer hatékony eszköze lehet a lánc tartozások elleni küzdelemnek is, a megfelelő üzleti partner megtalálásának, és lehetőséget nyújt a beszállítók érdekeinek védelmében a követelések finanszírozási kockázatának előrejelzésére, mely alap eleme a felállítandó faktoring alapnak is.

A faktoring alap a beszállítói láncok széles bázisán, a faktorok refinanszírozásán keresztül, versenysemleges módon működhet. A faktoring alap akkor képes a jogos követelések érvényesítésére, ha (közel) az összes beszállítót képviselve, egységes érdekérvényesítéssel tud fellépni a fővállalkozókkal vagy a multikkal szemben, akik így nem tudnak erőfölényükkel visszaélve lánc tartozást indukálni. A faktoring alapot hosszabb távon célszerű minden közbeszerzési eljárásnál kötelezően bekapcsolni.

Vállalkozások közötti sikeres üzleti kapcsolatok bővítése

A Széchenyi Kártya lerakta a KKV piactér alapjait, a kisvállalkozások számosságuk miatt olyan nagyvállalati ajánlatokhoz juthatnak (olcsóbban tankolhatnak, telefonálhatnak, stb.) amelyeket önállóan nem érhetnének el. A piactér kibővítésével a vállalkozások egymás között is köthetnek üzemeket és a faktoring alappal és a minősítő rendszerrel összekötve olyan kormányzati KKV piactér alakítható ki, amelyben a vállalkozások egymás felé vállalt kötelezettségeit (szállítás, minőség és fizetés) maga a rendszer garantálja.

Az elektronikus ügyintézés bővítésével, az elektronikus üzleti lehetőségek és internetes ügyintézés terjedésének támogatásával megnyílik a lehetőség a virtuális ügyfélszolgálatok működtetésére. A vállalkozónak nem kell többé sorban állnia a hivatalokban, és cégalapítással, jogi, adózási, közigazgatási, pályázatokkal vagy támogatásokkal kapcsolatos kérdéseit egyszerre, egy időben is fel tudja tenni. Ezek a vállalkozásfejlesztési pontok fizikailag a gazdasági kamarákban is felállíthatók és országosan akár telefonon, interneten is a hét minden napján a vállalkozások rendelkezésére állnak.

Tőkebefektetés vállalkozásoknak alprogram

2010 nyarára álltak fel azok az uniós társfinanszírozásból megvalósuló kockázati tőke alapok, amelyek vállalkozások innovatív fejlesztéseit finanszírozhatják. A kockázati tőke alap tehát nem új támogatási lehetőség, de a gyakorlatban az Új Széchenyi Terv ideje alatt kezdene el működni, és néhány ponton kiegészítésre, átalakításra szorul, hogy a célokat jobban szolgáló, differenciált tőkéhez jutási lehetőségeket biztosítson a vállalkozások létrehozásához, bővítéséhez és átalakításához.

A vállalkozásokba történő tőkebefektetés terén három irányban szükséges az előre lépés.

- ▶ A JEREMIE kockázati tőke program sikerességét jelentősen befolyásolja az, hogy vannak-e a piacon olyan projektek, amelyeknél az üzleti modell kialakulása, elindítása biztosított, képesek-e magvető tőke fogadására, illetve annak eredményes felhasználására. A projektek hiánya mellett az is probléma, hogy jelenleg hazánkban nincs elég magvető tőke, illetve „üzleti angyal” a piacon. Mindezt uniós és hazai forrásból finanszírozva el lehet indítani, alacsony szintű tőkejuttatással. Ez piaci hiányt pótol, és megfelelő inkubációs szolgáltatással összekapcsolva az originális innovációt is nagyban segítheti. Ezek a tőkeprogramok a vállalkozások elindítását, az új ötletek üzleti felhasználását segítik.

- ▶ Indokolt olyan tematikus tőkealapok létrejöttének segítése – szintén JEREMIE-alapokon –, amelyek a magyar gazdaság komparatív előnyeit megjelenítő, illetve fejlődési lehetőségeit kifejező egy-egy ágazathoz, kitörési pontokhoz kapcsolódnak, pl. zöld energia, biotechnológia, IT-szektor, stb. E tematikus alapok hosszú távon stabil fejlődési lehetőséget adhatnak a kitörési pontokban már létrejött vállalkozásoknak és fejlesztéseiknek.
- ▶ Szükséges továbbá egy olyan regionális tőkekínálat megteremtése, amely elsődlegesen a vidéki – számottevő munkavállalót (beszállítót) foglalkoztató – kisvállalatokat célozza meg, finanszírozási lehetőségeik bővítése, illetve térségi-ágazati konszolidáció előmozdítása érdekében. Ezek az alapok elsősorban a térségi vállalkozói kapacitások reorganizációját szolgálják, ahol a tőkének megfelelő vállalatvezetési tanácsadással is társulnia kell, korszerűen vezetett, tőkeerős és piacképes kisvállalatok fejlesztése érdekében.

A kockázati tőke támogatás nagy előnye, hogy megfelelő magántőkét társít az uniós források mellé, így a közös kockázatmegosztás révén a kockázati tőke alap kezelője maga is érdekelt azoknak a kiegészítő szolgáltatásoknak a biztosításában, amelyek segíthetik a jó ötletek megfelelő vállalkozói menedzselését. További előnye a kockázati tőke támogatásoknak, hogy a felhasznált források visszafizetése után az alapok fennmaradnak és már nem uniós, hanem a magyar államháztartás forrásaként, tartós alapot biztosítanak a források újrahaznosítására.

Élelmiszeripari vállalkozások támogatása alprogram

Széchenyi hitelek az élelmiszer-feldolgozók számára

A pénzügyi- és hitelválság következtében a bankok visszafogták tevékenységüket mind a rövid lejáratú, mind a hosszú lejáratú hitelezés területén. A feldolgozók számára gyakran már a forgóeszközhitelhez jutás is gondot okoz. Sok vállalkozás a tervbe vett, vagy már megkezdett fejlesztéseit nem tudja, vagy nem meri végrehajtani a romló gazdasági kilátások miatt, valamint a fejlesztéshez szükséges, a vállalkozások által még teljesíthető feltételekkel kínált hitelek hiányában. A tőkehiány alapvetően a magyar tulajdonban lévő, elsődleges feldolgozást végző kkv-kat sújtja, ezért különösen fontos, hogy ezek a vállalkozások a Széchenyi hitelek segítségével gyorsan, egyszerűen és kedvezményesen forrásokhoz jussanak, különösen az alábbi célokra:

- ▶ Rövidtávú – pl. kereskedők késedelmes fizetése miatti – likviditási problémák áthidalása (Széchenyi kártya – jelenleg max. 25 millió Ft);
- ▶ Középtávú készletfinanszírozási problémák áthidalása (Széchenyi forgóeszközhitel – jelenleg max. 25 millió Ft);

- ▶ Fejlesztési támogatások esetén az önerő biztosítása;
- ▶ Kisebberuházások és egyéb fejlesztések finanszírozására (Széchenyi beruházási hitel – jelenleg max. 50 millió Ft).

A mezőgazdasági termékek feldolgozásával foglalkozó vállalkozások számára különösen fontos kérdés a forgóeszköz hitelezés. A szezonális mezőgazdasági termékek kampányszerű beszerzése és a feldolgozott élelmiszerek jobbára egyenletesen elhúzódtó értékesítése miatti magas készletállomány finanszírozása komoly gondot jelent különösen a kis tőkeerejű vállalkozások számára. Ezen túlmenően, a minőségi élelmiszerek előállításához szükséges magas színvonalú technológia fejlesztése, amelynek fajlagos beruházási igénye – különös tekintettel az élelmiszerbiztonsági és higiéniai előírások betartására – igen magas, szintén jelentős terheket ró a vállalkozásokra.

A minőségi élelmiszertermeléshez szükséges fejlesztések és együttműködések támogatása

Az élelmiszer-feldolgozással foglalkozó, alapvetően kis- és középvállalkozások versenyképességének javításához kapcsolódó célkitűzések:

- ▶ Magasabb hozzáadott értékű, kiemelkedő minőségű, különleges igényeket kielégítő termékek előállítására irányuló fejlesztések
 - A minőséget, fenntarthatóságot, hatékonyságot, élelmiszerbiztonságot biztosító, elérhető legjobb technológiák alkalmazása;
 - A globális kereskedelemben történő értékesítés során hasznosítható nyomonkövetési technológiák alkalmazása;
 - Nagy kézimunka igényű „kézműves” termékek előállításához szükséges beruházások;
- ▶ A (mikro-), kis- és közepes méretű élelmiszeripari vállalkozások versenyképességét javító együttműködések elősegítése
 - Közös infrastruktúra használatra épülő, hatékony erőforrás-gazdálkodást lehetővé tevő regionális élelmiszer-feldolgozási központok kialakításához és működtetéséhez szükséges fejlesztések;
 - A közös értékesítésben bármilyen formában együttműködő vállalkozások logisztikai, kereskedelem-fejlesztési beruházásainak támogatása;
- ▶ Innováció, hasznosítható kutatási és fejlesztési eredmények, hatékony technológia- és ismerettranszfer, termelők, feldolgozók és kutatóhelyek együttműködése az új termékek, eljárások és technológiák fejlesztése területén.

Kiskapacitású élelmiszer-feldolgozók létesítésének támogatása

Fontos célként fogalmazódik meg a kistermelők által megtermelt termékek feldolgozása és piacra juttatása, valamint az ahhoz kapcsolódó kisipari – hagyományt őrző – tevékenységek „újraélesztése”, és a mindehhez szükséges feltételek biztosítása, a cél megvalósítása érdekében. Ez nagyban hozzájárul a vidéki családok megélhetésének javításához, a helyi foglalkoztatásuk biztosításához, a lakosság helybetartásához.

Kiskapacitású élelmiszer feldolgozók piacra jutásának támogatása

Igen fontos a megvalósítás mellett a piaci lehetőségek biztosítása is, ugyanis jelenleg csak a környezetükben tudják a megtermelt áruikat értékesíteni, ez különösen fontos a hátrányos helyzetű térségek gazdasági egységei számára, hiszen egyszerre jelent munkahelymegtartást, munkahelyteremtést, a vidéki életforma és hagyomány megőrzését.

A kisméretű, helyi piacokon jelen lévő feldolgozók piacra jutásának támogatásánál az alábbi szempontokat kell előtérbe helyezni:

- ▶ a versenyképesség javítása, termékszerkezet átalakítása,
- ▶ élelmiszer-biztonsági és környezetvédelmi feltételek javítása, energiafelhasználás racionalizálása, továbbá üzemirányítás korszerűsítése,
- ▶ marketing támogatása (rendezvények, promóciós eszközök, kiadványok),
- ▶ marketing célú együttműködés kis- és közepes méretű termelők között,
- ▶ piacra jutást elősegítő képzések szervezése.

Helyi termelői piacok kialakítása

A helyi termelői piacok kialakításához kapcsolódóan szükséges megteremteni a termelők részére a lehetőséget, hogy termékeik értékesítéséhez a lakóhelyükön, de a vidéki sajátosságokat is figyelembe vevő, megfelelő infrastruktúrával rendelkező kis piacok kerüljenek kialakításra. Ezzel megteremthető, hogy a gazdálkodók helyben, kulturált körülmények között tudják értékesíteni termékeiket.

Helyi védjegy-rendszerek fejlesztése

A helyi, illetve komplex természetvédelmi kezdeményezések tekintetében fontos a helyi termékek és szolgáltatások védjegyezett értékesítésének kialakítása. Ezen rendszerek szolgálhatják a helyben lakó társadalom által előállított termékek, szolgáltatások értékesítésének könnyítését, mely hozzájárul a vidéki foglalkoztatottság növeléséhez és erősítheti a vidék lakosság-megtartó szerepét.

Ötletpályázatok támogatása

Az Új Széchenyi Tervnek fontos célja, hogy ösztönözze új fejlesztési ötletek kidolgozását, elindítását. Az új, innovatív ötletek esetében a megvalósítás hozama és kockázata is magas, ezért az igazán jó ötletek megtalálása és támogatása különösen nagy nehézséget és az államigazgatás számára általában kezelhetetlen kockázatot okoz az állami támogatási intézményeknek. A korábbi uniós gyakorlatban az innovatív ötletek gyűjtésére és támogatására általában csak az egyfordulós nyílt pályázatok adtak lehetőséget, ahol akár tízszeres, vagy nagyobb túljelentkezés mellett csak kevesen nyerhettek. Ebben az egyfordulós rendszerben a kiválasztás magas kockázata miatt részletesen kidolgozott projekttervet kértek minden pályázótól, így tömegesen és feleslegesen dolgoztattak ki a pályázókkal támogatásra eleve esélytelen fejlesztési ötleteket. Az ötletpályázatok eljárásrendjének átalakításával és kétfordulóssá tételével ezek a felesleges költségek, és sok pályázót irritáló projekt-kidolgozások jelentősen csökkenthetők.

Az Új Széchenyi Tervben az ötletpályázatokra új eljárásrendként kétfordulós szűrést kell tehát bevezetni. Az első fordulóba rövid, néhány oldalas projektleírással lehet jelentkezni, a második fejlesztési ötlet részletes kidolgozását kérő szakaszra pedig már csak a rendelkezésre álló támogatási keret legfeljebb két-háromszorosát lefedő projektötlet jut tovább. Mivel a nagy költséggel járó kidolgozás már csak a jó eséllyel pályázó ötletek kidolgozóit terheli, ezért a vesztesek felesleges költségeit és bosszúságát jelentősen csökkenteni lehet.

A fentiekén túl a kockázati tőke alapok elindulása segítheti forrásokhoz juttatni azokat az ötleteket is, amelyekre közvetlen állami támogatás már nem fog jutni.

4.2. SZÖVETSÉGBEN A VÁLLALKOZÓKKAL A MUNKAHELYEKÉRT

A program célja az állam és a vállalkozók közötti együttműködés kialakítása, megerősítése megfelelő eszközökkel.

- ▶ A kitörési pontokban megfogalmazott gazdaságstratégiához – amely a foglalkoztatás jelentős bővítését lehetővé tevő gazdasági szerkezetátalakítást szolgálja – meg kívánja teremteni azokat a vállalkozói kapacitásokat, hogy a megcélzott fejlesztési területeken rendelkezésre álljon a versenyképes hazai mikro-, kis- és középvállalkozások kritikus tömege. Ez teszi lehetővé, hogy hazai munkahelyekkel lehessen biztosítani a zöldgazdasághoz, az egészségiparhoz, az otthonteremtéshez, és a közlekedésfejlesztéshez kapcsolódó fejlesztéseket, és a hazai versenyben megerősödött vállalkozások a nemzetközi piacokon is sikerrel álljanak majd helyt. E fejlesztésekben az állam partnere

a vállalkozásoknak, az együttműködés alapja a közös kockázatvállalás és a közös siker, amit a vállalkozók részvételével létrejövő helyi- és ágazati tömörülésekkel való szövetség megkötésével kíván a kormány megvalósítani.

- ▶ Több olyan nagy fejlesztés megvalósulását kívánja a kormány támogatni, ahol több egymást erősítő összetett fejlesztés biztosíthatja egy-egy térségben vagy ágazatban nagyszámú új munkahely kialakítását. A közvetlen támogatások mellett a nagyobb volumenű fejlesztések esetében támogatott hitelek is rendelkezésre állnak a fejlesztések segítésére.

E fejlesztések koordinálása olyan hiteles és elkötelezett szereplőt igényel, aki képes és motivált a térségében/ágazatában működő vállalkozások fejlesztéseinek összehangolására, valamint képes és motivált más, a vállalkozások számára fontos, közösségi fejlesztések koordinálására.

A kormány ezért úgynevezett versenyképességi szerződéseket kíván kötni a nagy foglalkoztatási kapacitásokkal rendelkező vállalkozói szövetségekkel.

Az Új Széchenyi Terv kitörési pontjaihoz szükséges vállalkozói kapacitások támogatása alprogram

Az általános célú, a vállalkozási aktivitást segítő támogatások csak korlátozott méretben, így érdemben csak a mikro- és kisvállalkozások számára ad megoldást fejlesztéseik megvalósítására, mert a források jelentősebb része fókuszáltan az Új Széchenyi Tervben megfogalmazott kitörési pontokhoz kapcsolódó vállalkozások/fejlesztések támogatására koncentrálódnak. A kitörési pontokhoz kapcsolódó vissza nem térítendő támogatások célja, hogy az adott húzóágazatok teljes vertikumában megfelelő hazai kapacitások álljanak rendelkezésre, így a fejlesztések során létrejövő kereslet hazai vállalkozások számára teremtsen újabb üzleti lehetőséget. Az ilyen céllal elérhető támogatások volumenükben lényegesen nagyobbak, támogatási arányukban lényegesen kedvezőbbek, mint az általános célú támogatások esetében.

A kitörési pontokhoz szükséges kapacitások pályázatait jól specifikált projektekre lehet igényelni az egészségipar és egészségturizmus szolgáltatásfejlesztéseihez és háttérparához, az otthonteremtés céljaihoz szükséges építőipari alapanyagok beszállítói kapacitásaihoz, a zöld gazdasághoz kapcsolódó (pl. energetikai) eszközök gyártásához, az innovációt hordozó kreatív iparágak fejlesztéseihez, a helyi kereskedelem fejlesztéséhez.

Mivel e területen az áttöréshez szükséges kritikus vállalkozási tömeg rövid időn belüli megteremtése a cél, ezért a támogatásokat lényegesen magasabb, akár 50%-os támogatási aránnyal is megkaphatják a vállalkozások maximum

250 millió Ft-ig. Annak érdekében, hogy a források elegendőek legyenek valamennyi kitörési ponthoz kapcsolódó vállalozási kapacitás kiépítéséhez, a vissza nem térítendő támogatásokon felül a nagyobb volumenű beruházásokhoz támogatott hitelkonstrukciók is biztosítják majd a forrást. A megvalósítandó fejlesztések fontosságára tekintettel az állam a támogatott hitelhez hitelgaranciát is biztosít.

Versenyképességi szerződések a foglalkoztatás növeléséért alprogram

A kormány a támogatási források rugalmas elérésének biztosítása érdekében versenyképességi szerződéseket kíván kötni olyan nagy foglalkoztatási kapacitásokkal rendelkező vállalozói szövetségekkel, együttműködésekkel, amelyekben a kormány a támogatási források rugalmas elérését biztosítja, a szerződő felek pedig hitelesen elköteleződnek nagyszámú munkahely létrehozásáért. A szerződő felek lehetnek:

- ▶ helyi önkormányzatok és vállalozói közösségek szövetségei, konzorciumai (területi szerződések);
- ▶ ágazati tömörülések vagy nagyvállalatok által vezetett vállalozói konzorciumok (ágazati szerződések).

A versenyképességi szerződésben a szerződő félnek legalább 500 fő számára új, adófizető munkahely 2014-ig történő megteremtését kell vállalnia, továbbá, hogy 2020-ig még ugyanennyi munkahelyet teremtenek a partnerek. A programban a nagyvárosi, térségi, illetve termékekhez, termékcsoporthoz kapcsolódó gazdasági hálózatok foglalkoztatás-bővítő együttműködésének támogatása a cél a fejlesztési projektdöntések decentralizálásával. Az összetett (vállalozás, üzleti környezet, oktatás-képzés, K+F+I) fejlesztési program projektjeiről a partnerségben részt vevő szervezetek konzorciuma dönt. A programok uniós és hazai forrásokból, valamint a partnerek hozzájárulásából valósulnak meg.

A kormány előnyben részesíti a magasabb fajlagos foglalkoztatási vállalást tevő, illetve a kitörési pontok fejlesztési irányaihoz kapcsolódó fejlesztéseket és együttműködéseket. A támogatás feltétele, hogy a szerződéses partner hiteles garanciát tudjon adni a források hatékony felhasználására, valamint hogy megfelelő támogatottsággal rendelkezzen a fejlesztési terv az érdekeltek körében. Az elfogadott terv alapján a kormány biztosítja az uniós forrástípusok kombinálásának lehetőségét, mind a tervezés, mind a végrehajtás során.

4.3. ÜZLETI KÖRNYEZETFEJLESZTÉS

Az Új Széchenyi Terv Vállalkozásfejlesztési programjának harmadik pillére a vállalkozásbarát állami működés kialakítása, az üzleti környezetfejlesztés javítása. E program elsősorban a szabályozás terén segít, az adminisztratív költségek lebontásával és a stabil, kiszámítható szabályozási környezet megteremtésével. A kormányzati szabályozás csak akkor lesz hosszú távon jó minőségű, ha kiépülnek az együttműködés új garanciáit biztosító intézmények.

- ▶ Az állami szereplők számára meg kell határozni az intézményfejlesztési feladatokat és programokat;
 - Támogatni kell a versenyképességi stratégia megvalósítását az adminisztratív költségek csökkentésének programjával;
 - Intézményfejlesztési programot kell indítani a minőségi jogalkotás megteremtésére és intézményeinek kialakítására, hogy a lebontott adminisztratív terhek – a gyakori szabálmódosítások és a vállalkozási tevékenységtől idegen szabályozási elgondolások kontrollálásán keresztül – ne termelődhessenek újra;
- ▶ A program támogatja a vállalkozók közötti kapcsolatok megerősítését szolgáló kezdeményezéseket az országon belül, és a Kárpát-medencében egyaránt. Ezen alprogram megvalósításában támaszkodni kell a vállalkozói szövetségek, vállalkozói együttműködések, alapítványok segítségére;
 - Támogatni kell a hazai és a Kárpát-medencei vállalkozók, vállalkozások közötti együttműködést segítő vállalkozó- és termékminősítő rendszerek, vállalkozói információs rendszerek, védjegyek, szabványok létrejöttét, megerősítését;
 - Ugyancsak ezen alprogram keretében intézkedéseket kell hozni a hibás állami megrendelésen alapuló láncartozások felszámolására.

Közvetett támogatások a vállalkozásoknak

A vállalkozók számára elérhető támogatások mellett számos olyan közvetett támogatást is meg kíván valósítani az Új Széchenyi Terv, amelynek kedvezményezettjeivé nem közvetlenül, hanem közvetetten válnak a vállalkozások. Ezek elsősorban az üzleti környezet, a vállalkozói kultúra, a vállalkozóvá válás elősegítéséhez kapcsolódó fejlesztéseket jelentenek, ahol vagy a vállalkozásokat tömörítő szervezetek, vagy a vállalkozások szabályozását biztosító állami szereplők a közvetlen szerződő partnerek. Az itt nyújtandó támogatások a versenyképességi szerződések keretein belül is elérhetővé tehetők a vállalkozások számára.

Vállalkozói szövetségek vállalkozói kultúrát fejlesztő intézkedések

Magyarországon az értékvizsgálatok szerint a lakosság csupán kis hányada szeretne vállalkozóvá válni.

A vállalkozókról kialakuló kép alapvetően a „kényszervállalkozó” és az „ügyeskedő” jelző köré épül. A vállalkozó, mint az értékteremtés, a hasznosítható új ötletek kitalálásának és megvalósításának főszereplője, nem jelenik meg a köztudatban.

A pozitív vállalkozókép kialakítását szolgáló rendezvények, események támogatásával az a cél, hogy minél több fiatal tekintse vonzó és választható pályának a vállalkozói életformát, minél több munkavállaló tekintse alternatív karrierútnak az önálló vállalkozás elindítását.

Az alprogram keretein belül megvalósuló támogatással vállalkozói egyesületek, kamarák, vállalkozók együttműködését segítő alapítványok, oktatási, kulturális intézmények programjait kell inspirálni.

Vállalkozói ismeretek bővítésének támogatása

A vállalkozói aktivitás növelését, a vállalkozóvá válást – a kedvezőtlen vállalkozókép mellett – a vállalkozás elindításához szükséges alapismeretek hiánya is korlátozza, illetve nehezíti. Ezért támogatni szükséges a vállalkozói készségeket és ismereteket növelő tanfolyamokat, a vállalkozások tulajdonosai és ügyvezetői számára a vállalkozás vezetéséhez kapcsolódó általános képesítések (pl. könyvvitel) megszerzését, tananyagfejlesztéseket.

Üzleti inkubációt segítő infrastruktúra szolgáltatásbővítésének támogatása

Induló vállalkozások számára az üzletviteli tapasztalat hiánya az egyik legnagyobb kockázat, ebben – az olcsó telephely biztosításán túl – az induló vállalkozások letelepedését segítő intézmények szolgáltatásbővítésével lehet előrelépni.

Az alprogram keretein belül biztosított támogatásokat a már létező ipari parkok, inkubátorházak vehetik igénybe az üzletviteli szolgáltatások infrastruktúrájának kialakítására, a szolgáltatási paletta bővítésére.

Adminisztrációs terhek csökkentése, minőségi jogalkotás

Az állam a vállalkozások versenyképességének növeléséért a legnagyobb támogatást azzal adhatja, ha jelentős mértékben csökkenti a vállalkozási tevékenységet gúzsba kötő adminisztráció terheit. Az egyszeri adminisztrációs

tehercsökkentés mellett azonban olyan intézményi megoldásokat is ki kell alakítani, amelyek biztosítják, hogy a megszüntetett terhek nem termelődnek újra, ami a jogalkotás minőségének jelentős javítását, új jogalkotást kontrolláló mechanizmusok kialakítását feltételezi.

Vállalkozói szövetségek vállalkozói együttműködéseket (közös infrastruktúra) szolgáló programjainak támogatása

A vállalkozások közötti cserék, üzletek teremtik azt az értéket, amit a társadalom felhasználhat, szétoszthat. Ha cserében a felek egymás felé vállalt kötelezettségeiket nehezen, vagy csak költségesen tudják egymásnak garantálni, akkor kevesebb csere, így kevesebb érték jön létre. Különösen igaz ez a reputációs garanciák (a jó hírnév elvesztésének félelme) tekintetében kisebb tőkével bíró mikro- és kisvállalkozások között, ahol az egyéb, költségesebb és eseti garanciák nehezítik az üzletek létrejöttét. A vállalkozások közötti üzleti bizalom infrastruktúrájának megerősítése ezért kiemelkedő feladata az Új Széchenyi Tervnek.

A kutatások szerint az üzleti bizalom legerősebb alapja a korábbi sikeres üzleti kapcsolat. A vállalkozók közötti együttműködések intenzitásának megerősödése, közös infrastruktúrák (kül- és belpiaci marketing, szabványok, közös innovációk stb.) létrehozása segítheti a bizalom infrastruktúrájának megerősödését. A közös, megosztott infrastruktúrák fejlesztése egyúttal segíti a kkv-k mérethatékonysági hátrányainak leküzdését, a kisvállalkozások növekedését támogató üzleti környezet létrejöttét.

Az alprogram keretében ezért támogatni kell a vállalkozói szövetségek (franchise), egyesületek, vállalkozásokat segítő alapítványok azon tevékenységét, amellyel segítik a vállalkozások közös marketing tevékenységét, piacokon, vásárokon való együttes megjelenését, közös innovációs tevékenységét, termékszabványok kialakítását, közös védjegyek kialakítását, békéltető testületek működtetését.

Franchise-hálózatok támogatása

A franchise-hálózatok átadják a franchise-átvevőiknek egy, már működő vállalkozáshoz szükséges összes ismeretet, a sikerhez szükséges tudást, és folyamatosan segítik tanácsaikkal azok működését. A franchise fontos szerepet játszik a gazdaság vállalkozói szerkezetének átalakításában, új csoportokat vonz a vállalkozói szektorba, és elősegíti a vállalkozói kultúra megteremtését. Az új vállalkozásokon keresztül, az új hálózatoknak köszönhetően az ország különböző területein teremtenek új munkahelyeket.

A hazai franchise-szektor támogatása a következő területeken

- ▶ Olyan vállalkozók segítése, akik egy sikeres üzleti koncepciót kívánnak megvásárolni, egy jól működő franchise-hálózathoz szeretnének csatlakozni;
- ▶ A már több egységet sikeresen működtető hazai vállalkozások franchise-hálózatokká való átalakítása, a franchise etikai, formai követelményeire való felkészítése, franchise-dokumentáció elkészítése. Ezzel megteremtve a hálózattá válás feltételeit, valamint lehetőséget nyújtva a vállalkozni kívánók számára, hogy egy bevált üzleti know-how-t vegyenek át;
- ▶ A meglévő, jól működő franchise-hálózatok továbbfejlődésének támogatása.

A franchise-szektor támogatásának formái

- ▶ A franchise-egység elindításához szükséges beruházási összeg egy részének vissza nem térítendő támogatásként való biztosítása;
- ▶ Induló hálózatok számára franchise-dokumentáció elkészítésének finanszírozása, a hálózattá válás feltételeinek megteremtése;
- ▶ Franchise-rendszergazda támogatása;
- ▶ Franchise típusú vállalkozások továbbfejlesztésének támogatása:
 - informatikai és technológiai fejlesztéseknél,
 - hálózati marketing stratégia kidolgozásakor,
 - eszközbeszerzéskor,
 - egységes arculat kialakításakor.

Vállalkozói szervezetek vállalkozásminősítő programjainak támogatása

A vállalkozások közötti üzleti aktivitás növekedésének komoly korlátja az üzleti bizalom alacsony szintje, a láncartozásoktól való félelemből eredő kiszolgáltatottság. A megfelelő üzleti partner megtalálásának, az egymás felé adható garanciáknak egyik legolcsóbb formája lehetne, ha a vállalkozások korábbi korrekt üzleti magatartásáról tanúskodó információk elérhetővé válnának a piacon. E vállalkozásminősítő rendszerek kialakítását szolgálja ez a támogatás. Ezért támogatni kell a vállalkozói szövetségek, egyesületek, vállalkozásokat segítő alapítványok azon tevékenységét, amely vállalkozási információs rendszerek kialakítására irányul.

Állami faktoring alap felállítása az állam által létrehozott láncartozások felszámolására

Az állam mint megrendelő, számos nagyberuházásával maga vált – főleg az építőiparban – a kisvállalkozások likviditási csapdájának okává. A póru jár kkv-k általában méretüknél fogva nem képesek megszerezni tisztességtelen fővállalkozóiktól mun-

kájuk ellenértékét. Annak érdekében, hogy az állam a saját maga gerjesztette lánc tartozás felszámolásával – ne csak a jövőre nézve, de a múltban elkövetett hibákat is orvosolva – megakadályozza az életképes kis- és középvállalkozások ellehetetlenülését, illetve megszűnését, államilag finanszírozott factoring alapot indokolt létrehozni. Ennek révén a munkát elvégzett, de ki nem fizetett vállalkozásoknál fel tudja göngyölni a tartozásokat, és kellő súllyal rendelkezve maga állhat be peres félként a kifizetést megakasztó fővállalkozóval szemben.

A factoring alap nem helyettesíti, hanem kiegészíti a lánc tartozás okozóinak büntetőjogi felelősségre vonását.

A hazai kkv-k külpiaci lehetőségeinek bővítési elemei

Kereskedőház(ak) alapítása

A kereskedőházak célja az, hogy a forráshiánnyal, piaci ismeretek hiányával, külkereskedelmi gyakorlat hiányával küszködő termelőktől összegyűjtsék az árukat, és eljuttassák a piacokra. Ebből következően a kereskedőháznak alapvetően két fő feladatot kell ellátnia.

- ▶ Fel kell tární, hogy hol, milyen piacképes termékeket tudnak a kkv-k kínálni;
- ▶ Fel kell tární, hogy hol, milyen piacok rendelkeznek ezen áruk vonatkozásában fizetőképes kereslettel.

A kereskedőházban részt vevő vállalkozások az idők folyamán – elérve egy meghatározott nagyságrendű forgalmat – képessé válhatnak már önállóan is (kül)kereskedni, de újabb és újabb kkv-k mindig igényelni fogják az ilyen típusú gondoskodást.

Indokolt, hogy a későbbiekben több kereskedőház jöjjön létre, hiszen célszerű, hogy a különböző ágazatokban és/vagy piacokon szakosodott vállalkozások tevékenykedjenek. A megalapozott indítás érdekében azonban kezdetben egy, pilot-projektnek tekinthető kereskedőház alapítása tűnik célszerűnek. Az indításkor javasolt egy adott piaci szegmensre fókuszálni, például a BRIC-országokra.

A sikeres indítás két alapfeltétele a szakértelem és a szükséges kezdőtőke megléte. A szakértelem a szakmai szövetségekkel, a kamarákkal és korábbi külkereskedelmi tapasztalatokkal rendelkező szakemberekkel való együttműködés révén, a pénzügyi alapok a költségvetési keretek, a banki finanszírozás és az EU-s pénzek együttes felhasználásával biztosíthatók.

Kárpát-medencei Térség Gazdaságfejlesztési Övezet alprogram

Magyarország csak akkor lehet erős ország, a magyarság pedig erős nemzet, ha rendelkezik reális jövőképpel és olyan bölcs politikai és gazdasági elittel, amely képes annak megvalósulásáért következetesen és kitartóan dolgozni. A jövőképnek a nemzet egészére és nem csupán Magyarország lakosságára kell kiterjednie.

A magyarság jövőjét európai és azon belül Kárpát-medencei keretek között szükséges tervezni. Az országhatárok közé való bezárkózás – ugyanúgy, mint a kizárólag globális vagy európai dimenzióban való gondolkodás – nem célravezető, mert a határon túli magyarság léte és az anyaországgal összekötő kapcsolatok sokszínűsége realitás, amit következmények nélkül semmilyen felelős magyar kormányzat nem hagyhat figyelmen kívül.

A magyar nemzet Kárpát-medencei jelenléte eddig ki nem aknázott lehetőséget teremt a magyar gazdaság regionális léptékű növekedéséhez, ami egyaránt megfelel a globális gazdaság kihívásainak és az ország alapvető gazdasági és nemzeti érdekeinek. A Kárpát-medencei Térség szintjén való tervezés és szervezés új dimenziót nyit a magyar gazdaságpolitikai gondolkodásban is, ahol a hagyományos külgazdasági – hangsúlyosan európai – szemléleten túl, immár megjelenik a térségi dimenzióban való gondolkodás igénye és szükségessége.

A globalizálódott világban természetes jelenség, hogy a gazdaságok nem nemzet-állami, hanem annál földrajzi és politikai értelemben véve is kiterjedtebb szinten szerveződnek. A térségben való gondolkodás pozitív, jövőorientált, és a jószomszédi kapcsolatokra alapozó elképzelés, amire szüksége van mind a talpra álló Magyarországnak, mind az Európai Unió keretein belül egyre inkább magára találó Közép-Európának.

A magyar gazdaság tervezési rádiuszát azért kell Kárpát-medencei szintre bővíteni, hogy a magyar vállalkozások – legyenek azok kkv-k vagy nagyvállalatok – erőforrásaikat és piacaikat ne a 10 milliós magyar, hanem a megközelítően 50 milliós regionális piachoz méretezzék, ugyanakkor legyenek képesek az általa kínált gazdasági mozgásteret a lehető leghatékonyabban kihasználni. Ennek előfeltétele, hogy a magyar gazdaság szerezzé vissza azt a korábban meglévő – az elmúlt évtizedben elveszített – képességét, hogy a regionális fejlődés motorja, és követhető mintaországa lehessen.

Globális, európai és Kárpát-medencei vízió

A Kárpát-medence európai makro-régió, akárcsak az Alpok régió, az Észak-Európa régió, vagy a Mediterrán régió. Földrajzi szempontból a Kárpát-medence makro-régióhoz tartozónak számítjuk Magyarországot, Szlovákiát, Romániát, Szlovéniát,

Horvátországot, Szerbiát és Ukrajna Kárpáti-íven belül elhelyezkedő részét – Kárpátalját. Az itt található országok többsége már tagja az Európai Uniónak, egy másik részük pedig – rövidebb vagy hosszabb távon – minden bizonnyal szintén tagja lesz. Egyedül Kárpátalja az a terület, amely esetében hosszabb távon sem tűnik reális opciónak az EU-tagság.

A magyar gazdaság regionális léptékű tervezése 3 + 1 célt kíván megvalósítani

- ▶ Szolgálja Magyarországot, mert hozzájárul a magyar gazdaság növekedéséhez, munkahelyet teremt országon belül és kívül, növeli az ország nemzetközi és regionális befolyását, tekintélyét;
- ▶ Nemzetpolitikai célokat szolgál, mert hozzájárul a határon túli magyarság szülőföldön való megmaradási feltételeinek – gazdasági fejlődés, új vállalkozások és munkahelyek, növekvő életszínvonal – megteremtéséhez, valamint hozzájárul az identitás-megőrzést szolgáló intézményrendszerek (oktatási, kulturális) működési feltételeinek javításához;
- ▶ Európai célokat is szolgál azáltal, hogy elmélyíti a regionális együttműködést, hozzájárulva a jószomszédi kapcsolatokhoz, ezáltal erősítve és stabilizálva az Európai Uniónak ezt a részét;
- ▶ Nem utolsó sorban regionális célokat is szolgál, mert a térség belső integráltságának fokozása mindegyik érintett országnak elemi érdeke.

A gazdasági válság bebizonyította, hogy mindaddig, amíg a térség nem képes nyugat-európai szinten belsőleg integrálódni, addig ezek a gazdaságok kiszolgáltatottak maradnak, a régió egésze pedig nem lesz képes felzárkózni az unió fejlettebb régióihoz. A gazdasági együttműködés fejlesztésén túl szükség van a közlekedési, oktatási, képzési, K+F+I, energiaellátási, valamint természeti- és katasztrófavédelmi rendszerek integrációjának elmélyítésére is.

A magyar gazdaság Kárpát-medencei szintű tervezését és szervezését elősegíti az ugyanazon politikai-gazdasági integrációhoz való tartozás, vagy tartozási törekvés, a rendelkezésre álló térségi tapasztalatok, valamint a már létező kapcsolati rendszerek. A szomszédos országokban élő magyarság dinamizáló tényezőként kapcsolódhat be a folyamatba. Tapasztalatait, tudását, tehetségét és helyismeretét állíthatja a gazdaság szolgálatába, és szerepe fontos a meglévő nyelvi akadályok lebontása területén is.

A regionális gazdasági szerep fokozása

Fejlett európai, és Európán kívüli országok gyakorlata mutatja, hogy gazdaságaik fejlődése nem kizárólag GDP-, hanem jelentős részben GNP-alapú növekedés.

Az osztrák gazdasági szereplők azzal megegyező összeget fektetnek be külföldön, amennyit külföldiek fektettek be Ausztriába. Magyarország esetében a két adat közötti

különbség nagyságrendi. Nagyjából az ausztriaival megegyező külföldi tőke érkezett az országba, miközben a magyar gazdasági szereplők által külföldön befektetett működő tőke összege annak mintegy 10%-a csupán. A program egyik célja elősegíteni, hogy a magyar eredetű, külföldre kihelyezett működő tőke összege közelítse a Magyarországra érkező FDI-ét, valamint, hogy a gazdasági növekedés egyre nagyobb része származzon a GNP növekményéből.

Mindezekén túl fontos, hogy Magyarország a Kárpát-medence gazdasági, pénzügyi és kulturális központjává váljon, meglévő pozícióit tovább erősítse. A magyar gazdasági növekedés előterébe állított programok (megújuló energia, zöldgazdaság, a termálvízkincsre alapozó egészségipar, gyógyszeripar, magas hozzáadott értékű élelmiszeripar, K+F+I, járműipar, stb.) hatást gyakoroljanak a régió összes országának gazdaságpolitikájára, lehetőséget teremtve regionális szintű klaszterek kialakításához. Amennyiben a magyar gazdasági fejlődés valós vonzerőt és kapcsolódási pontokat teremt egyéb gazdaságok számára is, akkor van lehetőség arra, hogy Magyarország a régió meghatározó és követendő állama legyen.

Egy ilyen helyzetben a határon túli magyarok is részesülnének a magyar nemzethez való tartozás előnyeiből, és még hatékonyabban tudnák érvényesíteni az országokat és kultúrákat összekötő, közvetítő szerepüket is.

Kárpát-medencei szintű együttműködés

Természetesen, amikor Kárpát-medencei magyar gazdasági jelenlétről és érdekekről beszélünk, tisztában kell lenni azzal, hogy léteznek más érdekek és gazdasági törekvések is, amelyekkel a kölcsönös előnyökön alapuló együttműködést meg kell találni. A Kárpát-medence csak akkor válhat Európa és a világgazdaság egyik versenyképes, fejlődő régiójává, ha beindul a tartós és dinamikus gazdasági fejlődés, és a régió politikailag stabil marad. A politikai stabilitás pedig csak a kölcsönös tiszteletre, egymás érdekeinek elismerésére és az együttműködésre épülhet. Ebben a folyamatban a határon túli magyarság stabilizáló, az együttműködést elősegítő és mélyítő szerepet tölthet be.

Paradigmaváltás a nemzetpolitikában

Az Új Széchenyi Terv – többek között – annak egyértelmű jele is, hogy nemzetpolitikai paradigmaváltás ment végbe. Megtörtént annak felismerése, hogy a határon túli magyarság megmaradásának ügye nem pusztán az identitás-megőrzés támogatásának kérdése, hanem ugyanolyan mértékben gazdaságpolitikai kérdés is.

A határon túl élő magyarság csak akkor boldogulhat és gyarapodhat magyarként a szülőföldjén, ha látja és elhiszi, hogy ott neki – és utódainak – jövője van. Annak feltételei között kiemelt szerep jut a jólétnek, amit csak gazdasági fejlődésen

és munkán keresztül lehet megteremteni. Természetesen, a gazdasági értelemben vett jólét nem az egyetlen előfeltétele a szülőföldön való megmaradásnak, de az bizton állítható, hogy a mai viszonyok között semmilyen adminisztratív, korlátozó intézkedéssel nem lehet elejét venni annak, hogy jobb életfeltételek reményében bárki elhagyhassa szülőföldjét.

A határon túli magyar intézményrendszer felállításának és működtetésének támogatása (az identitás-megőrzés elősegítésén túl) azt a kapocs-szerepet erősíti, amit az adott országban élő magyarság betölthet a gazdasági együttműködés terén.

Az utóbbi két kormányzati ciklus alatt történtek jelentősen rombolták Magyarország és a határon túli magyarok összetartozás élményét. Negatívan hatottak a Magyarországra vetett bizalomra, és tudatosan tették tönkre azt a korábban létrehozott – igaz, nem elég erős – intézményrendszert, amelynek feladata a határon túli magyarokkal való kapcsolatok szorosabbra fűzése volt. A nemzeti ügyek kormányának egyik prioritása a bizalom és összetartozás élményének erősítése (állampolgársági törvény), valamint a kapcsolatok elmélyítését szolgáló intézményrendszer (Magyar Állandó Értekezlet) újjáépítése.

A Kárpát-medencei gazdasági övezet alprogram céljai

A 2020-as tervezési céldátum kitűzése két szempontból is lényeges. Egyfelől a 10 éves tervezési, programozási időszak már hosszú távú, stratégiai célok meghatározására teremt lehetőséget. Másfelől a nemzetpolitikával és azon belül a gazdaságfejlesztéssel kapcsolatos programokat célszerű összhangba hozni az Európai Unió által alkalmazott programozási időszakok ütemével. Az EU-n belül jelenleg a 2007–2013-as költségvetési és programozási időszak zajlik, amelyhez kapcsolódó stratégiákat és programokat már 2007-et megelőzően meghatározták.

A 2020-as stratégiai célok kitűzése lehetőséget nyújt arra, hogy a következő, 2014–2020-as programozási időszak stratégiai tervezésekor, már a Kárpát-medencei Térség Gazdaságfejlesztési Program prioritásait is figyelembe vegyék.

Az Európa 2020 stratégia előszava úgy fogalmaz, hogy „2010 nem lehet más, mint az új kezdet éve. Európának megerősödve kell kikerülnie a gazdasági és pénzügyi válságból”, valamint, hogy „Európának vissza kell térnie a helyes kerékvágásba, majd ott is kell maradnia”.

- ▶ A jelenlegi szinthez képest jelentősen növelni – lehetőleg megháromszorozni – kell a magyar gazdasági szereplők által a Kárpát-medencei makro-régióban befektetett működő tőke összegét;
- ▶ A magyar gazdaság növekedésének mind jelentősebb hányada származzon a bruttó nemzeti termék (GNP) növekményéből;

- ▶ A magyar kkv-k Kárpát-medencei léptékű erőforrás- és piaci tervezésén keresztül hatékonyan járuljon hozzá a munkahely-teremtési célok eléréséhez;
- ▶ A magyar gazdasági erő és jelenlét növelésén keresztül javítani kell mind a magyarság, mind a Kárpát-medencében élő többi nemzet általános életszínvonalát;
- ▶ A gazdasági jelenlét, hatékonyság és befolyás növelésén keresztül erősíteni kell a Kárpát-medencei magyar kultúra alapjait és elősegíteni annak fejlődését és terjeszkedését;
- ▶ A magyar gazdaság és kultúra megerősítésén keresztül szükséges és lehetséges megállítani és visszafordítani a magyar társadalomban tapasztalható negatív demográfiai folyamatokat, megállítani a Magyarország határain túl élő nemzetrészek fogyását (asszimiláció, elvándorlás);
- ▶ Növelni kell Magyarországon, a magyar kultúra és nyelv presztízsét és elfogadottságát a szomszédos országokban.

A Kárpát-medence gazdasági övezet alprogram elemei

- ▶ *Befektetés- és export-ösztönzés*
Célja, hogy magyar állami segítséggel, minél nagyobb számban és volumenben valósuljanak meg magyar kezdeményezésű üzleti befektetések a Kárpát-medencei célterületeken. Fontos, hogy az állami befektetés-ösztönző programokon túl, a magántulajdonban lévő kockázati tőke társaságok és a kereskedelmi bankok is bekapcsolódhassanak a programokba;
- ▶ *Regionális klaszterképződés támogatása*
Célja olyan regionális, Kárpát-medencei szintű klaszterek kialakulásának segítése, amelyek a magyar gazdaságpolitika által megjelölt fejlődési irányokat, legfőbb prioritásokat tekintik irányadónak. A fejlődési irányok meghatározása a magyar gazdaságpolitika feladatai közé tartozik. Ezek a fejlődési irányok (programok) csak akkor lehetnek makro-regionális szinten is sikeresek és vonzóak, ha az egész régió számára növekedési esélyt jelentenek a globális gazdaságon belül;
- ▶ *Kis- és középvállalkozások támogatása*
Célja magyar állami, vagy magánbefektetői forrásokból támogatni a célterületeken működő, magyar tulajdonban lévő kkv-kat. A kkv-szektor akár viszonylag kis összegű külső támogatás igénybevételével is gyors és érzékelhető eredményeket képes felmutatni mind a foglalkoztatás, mind a növekedés területén. Mivel a kkv-k sok esetben nem rendelkeznek megfelelő szakmai tudással és tapasztalattal a finanszírozási programok igénybevételéhez, számukra biztosítani kell a hatékony tanácsadást. Ez tenné lehetővé számukra az adott országon belüli, illetve EU-s finanszírozási programokba való hatékonyabb bekapcsolódást;

► *Stratégiai jelentőségű (kiemelt) programelemek támogatása*

Célja olyan nagyobb léptékű, átfogó programok megvalósítása a nemzetpolitikai szempontból fontos célterületeken, amelyek az átlagosnál is nagyobb mértékű magyar állami beavatkozást igényelnek: fürdőhelyfejlesztés, ipari és szolgáltató ingatlanok fejlesztése (ipari parkok és inkubátorházak létrehozásának támogatása), kiemelt közlekedési projektek, határon túli felsőoktatási intézményekhez kapcsolódó innovációs és K+F+I központok támogatása és fejlesztése (magyarországi és határon túli intézmények közötti együttműködés támogatása);

► *Határ menti infrastruktúra- és közlekedésfejlesztés*

Célja programszerűen támogatni azokat a konkrét projekteket és fejlesztési elképzeléseket, amelyek a határon átnyúló kisléptékű infrastruktúra-fejlesztések (közutak, vasutak, kerékpárutak, hidak, kompkapcsolatok) megvalósítását, illetve a normál tömegközlekedési kapcsolatok kialakítását tűzték ki célul, ezáltal hozzájárulva a térségi szintű integráció és gazdasági kapcsolatok elmélyítéséhez. Ezek a fejlesztések többnyire olyan, a határok „árnyékában” található elmaradott területeket érintenek, ahol az elvágott kapcsolatok helyreállítása új társadalmi és gazdasági pezsgést hozhat;

► *Kárpát-medencei szak- és felnőttképzés támogatása*

A program célja kárpát-medencei szinten tervezni és megvalósítani a szak- és felnőttképzési programokat, ami alapul szolgálhat a Kárpát-medencei munkaerőpiac kialakulásához. A program kialakításának a valós és reális gazdasági igényeken szükséges alapulnia, rendelkezzenek hosszú távú szemlélettel és vegye figyelembe a Kárpát-medencén belüli munkaerő tulajdonságait és mobilitását.

Magyarországi székhelyű, kárpát-medencei és délkelet-európai gazdasági hálózatok létrejöttét segítő üzleti szolgáltatások támogatása

A magyar kkv-k természetes üzleti stratégiája a hazánkhoz legközelebb eső, számos szempontból hasonló gazdasági struktúrájú országokban való üzleti kapcsolatépítés. E kapcsolatépítésben sok esetben nem nyelvi, hanem szabályozási eltérések, valamint a megfelelő partner vállalkozás megtalálásának nehézségei jelentik a fő korlátot. A bizalom infrastruktúrája Kárpát-medencei szinten is megerősítésre szorul. Ezért támogatni kell a vállalkozói szövetségek, egyesületek, vállalkozásokat segítő alapítványok azon tevékenységét, amelyek Kárpát-medencei vállalkozói adatbázisok, vállalkozási információs szolgáltatások, marketing tevékenységek, jogsegély létrehozását szolgálják.